Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

[illegible]ташинай 1921 оной [illegible]брийн 21-hээ гарана | № 198 (14309) | 1976 оной августын 24, вторник | Сэн 2 мүнгэн.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Б. Б. БАЗАРГАРМАЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын партийна ба совет органуудта удаан саг соо эдэбхитэйгээр ажаллаhанайнь түлөө, түрэhөөр 50 наhатай болоhонтойнь дашарамдуулан, Мухар-Шэбэрэй аймагай ажалшадай депутадуудай Хүсөөтын сомоной Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр **Базаргармаев** Базарсада Базаргармаевичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшын орлогшо В. УБЕЕВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1976 оной августын 20.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР И. Е. КАРБАИНОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын партийна органуудта эдэбхитэй hайнаар ажаллаhанайнь түлөө, түрэhөөр 50 наhатай болоhонтойнь дашарамдуулан, КПСС-эй обкомой эмхидхэлэй-партийна хүдэлмэриин таhагай инструктор нүхэр **Карбаинов** Иван Евлампиевичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшын орлогшо В. УБЕЕВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1976 оной августын 20.

Бэшүүрэй Калининай нэрэмжэтэ колхозой механизаторнуудай үүсхэл дэмжэе!

ТАРЯАГАА БОГОНИ БОЛЗОРТО, hАЙН ШАНАРТАЙГААР ХУРЯАЕ!

[illegible] центнер таряа хадажа, гүрэндэ 230—231 мянган центнер шэниисэ тушааха уялга Мухар-Шэбэрэй таряашад мүнөө жэл абаба. Кубаниин таряашадай жэшээ[illegible] богони болзор соо hайн шанартайгаар хүдэлхын тула ургаса хуряаха комбайнернууд, таряа зөөхэ жолоошод, [illegible] сабэрлэхэ хүдэлмэришэд ехэ уялгануудые абаhан [illegible]. 880 гаран трактор, 400 гаран комбайн, 300 шахуу автомашина таряа хуряалгада бэлэн болонхой.

Мухар-Шэбэрэйхид Бэшүүрэй аймагай ажалшадтай мүрысөө зангилалтай. Тиимэhээ хүршэ аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой таряашадай социалис уялга, урияалтай анхаралтайгаар танилсаба. Тус колхоз хүдэлмэриин 18 үдэр соо таряа хуряалгаяа дүүргэхэ гэhэн зорилготой юм. Энэ болзорто Мухар-Шэбэрэйшье механизаторнууд бүхы таряалангаа хадаха эрмэлзэлтэй. Эндэ[illegible] бүтээсэтэйгээр хүдэлжэ шадаха. Жэшээнь, нёдондо 18 хоног соо миллион центнерhээ үлүү таряан абтаа бэлэй. Мүнөө жэл мүн лэ үндэр ургаса хуряаха хүсэлэнтэй.

Бэшүүрэйхид ажалайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлхын тула ургаса хуряалгадаа комплексно арга нэбтэрүүлхэ зорилготой. Харин Мухар-Шэбэрэй аймагта тиимэ аргаар «Искра» колхозой таряашад хүдэлхэнь. Энэ ажахын таряашад баян ургаса хуряажа, гүрэндөө hайн шанартай таряа тушааха хүсэлэнтэй. 17 хоног соо таряа хуряалгаяа дүүргэхэ социалис уялга абаад, мүрысөө үүсхэбэ.

hайнаар дэлгэрүүлэгдэhэн социалис мүрысөөн ажалшадай урма зоригые улам эршэдүүлнэ ха юм. Тиимэhээ Бэшүүрэй таряашадай үүсхэлые Мухар-Шэбэрэй ажалшад үнэн зүрхэнhөө дэмжэнэ. Арга боломжоёо хаража үзөөд, аймагай таряашад hая болоhон хамтын суглаан дээрээ шэнэ уялгануудые абаhан байна.

ТАРЯА АМЯАРЛАН ХУРЯАНА

ПЕТРОПАВЛОВКА. «Буряад үнэн» газетын корреспондент Д. Аюшеев иигэжэ дамжуулна: Таряа хуряалгаяа богони болзор соо, эмхитэй hайнаар үнгэргэжэ, гүрэндэ түсэбhөө гадуур орооhо тушаахаар дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялга абажа, республика дотороо үүсхэл гаргаhан Бэшүүрэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой механизаторнуудай уряае hайшаан дэмжэhэн Ленинэй ордено Борьёогой совхозой таряашад hүүлэй наратай сэлмэг үдэрнүүдтэ таряагаа амяарлан хуряажа захалба.

hаяын мэдээгээр Василий Протасовай хүтэлбэрилдэг звеногой комбайнернууд И. Григорьев, В. Батодоржиев, Н. Жидков гэгшэд богонихон хугасаа соо 460 гектарай горох, обёосой холисо сабшажа унагаагаа. Тиихэдэ Оскар Дутт гэгшын звено 500 шахуу гектарай шэниисэ баал болгон сабшажа унагаапан байна. Мүнөө энэ сабшагдаhан горох, обёосой холисо, шэниисыень Н. Пенский, Н. Гармажапов, Я. Власов гэгшэдэй даадаг звеногой 18 комбайн суглуулжа, орооhыень сохижо байна. hаядаа совхозой бүхы таряашад, механизаторнууд шэнэ ургаса хуряалгадаа жэгдэрэн орохонь.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарhаа) звеное хүтэлбэрилэгшэ Д. С. Матуев, тракторист А. С. Матуев. Тракторай косилкашад Борис, Лопсоп, Владимир Халудоровтан. Д. Ш. Шобоевой оньhожоруулагдамал звено ажалдаа.

Авторай фото.

КОМПЛЕКСНО АРГААР ХҮДЭЛХЭМНАЙ

Манай «Искра» колхоз [illegible] түлэб таряа ехээр ургадаг юм. Дүй дүршэлтэй [illegible] таряашад улам олон[illegible] жэл бүри үндэр ур[illegible] абадаг. Жэшээнь, нёдондо манай колхоз респуб[illegible] соогоо мүрысөн үүс[illegible] 110 мянган центнер орооhо суглуулжа, гү[illegible] 45 мянган центнер [illegible] тушааха гэhэн уялгаяа [illegible] түрэтэйгөөр дүүргээ[illegible]. Социалис мүрысөөндэ [illegible]фей Хирсанович Митро[illegible], Федор Федосеевич [illegible]ов, Василий Демидо[illegible] Мальцев, Алексей Ефи[illegible] Митрофанов гэгшэд [illegible]аа бэлэй.

[illegible] жэл манай ажахы[illegible] 8211 гектар орооhото ур[illegible] таригданхай. Ургаса [illegible]. Юундэ жэл бүри урга[illegible] дэшэлнэб гэхэдэ, манай [illegible]ашадай оролдосоhоо, [illegible] туршалhоо дулдыдана ха [illegible]. Жэшээнь, газар хахалhа[illegible] таряа тариhанай шана[illegible] шалгаhан тухай ко[illegible] мүнөө жэл түрүүшын[illegible] 845 гектарай полидо Шанарай тэмдэг олгоhон байна. [illegible] тарилгын гектар бүри[illegible] 25—30 центнер таряан [illegible]хаар гэжэ hанагдана. [illegible] бүтээсэ дээшэлүүл[illegible] жэл бүри Шанарай тэм[illegible] поли улам үргэдхэхэ [illegible]лтэйбди.

[illegible] жэлдэ тарилгаяа [illegible] эрхэ байдалда [illegible] үрэhэ хүрэнгөөр [illegible] гадна, табан политой [illegible]борот хэрэглэнэбди, та[illegible] бүхы газар үтэгжүүл[illegible], авиациин аргаар бог [illegible] үбhэнтэй тэмсэнэбди. [illegible] оролдоhоной ашаар [illegible] ургаса абтана гээшэ [illegible] даа.

Теэд үндэр ургаса саг [illegible]тонь хуряахын тула [illegible] бүтээсэтэйгээр ажалла[illegible]тэй. Ажалай бүтээсэ [illegible] шанарые дээшэлүүлхэ арга боломжо хододоо бэдэрнэбди. Тиимэ арга боломжын хоёр жэшээ баримталжа үзэе.

Нэгэдэхинь гэхэдэ, энэ жэлдэ манай ажахын Түган-Голой бригада Петр Яковлевич Антоновой хүтэлбэри доро түрүүшынхеэ нарядгүй звеньевой аргаар хүдэлжэ эхилээ. Энэ туршалгын удха юуб гэхэдэ, тус бригадын гэшүүн бүхэн ажалай салин hара бүри абахагүй, харин саг зуураар урьhаар мүнгэ абаха юм. hүүлдэ, таряа хуряалгын дүн гараhанай хойно, абтаhан продукциингаа хэмжээгээр тоосоо хэжэ, саг соогоо таряагаа хуряажа, түсэбөө үлүүлбэл, нэмэлтэ түлбэри абаха зэргэтэй. Иимэ түлбэри механизатор бүхэнэй журам hайжаруулжа, ажалайнь шанарые дээшэлүүлнэ ха юм. Хайша хэрэгээр хүдэлжэ, муу ургаса абахадаа бага түлбэритэй байхабди гэжэ бригадын гэшүүн бүхэн мэдэнхэй, ехэ оролдосотойгоор хүдэлдэг болонхой. Тус бригадын туршалгын дүнгэй hайн байбалнь, иимэ онол арга бусад бригадануудта нэбтэрүүлхэ гэжэ хараалнабди. Мүнөө үшөө таряан хадагдаагүй, зүгөөр Түган-Голой механизаторнуудай ажалай шабар нюдэндэ харагдамаар. Эндэ 354 гектарта шэниисэ, 348 гектарта обёос нэмжынхэй. Шалгалтын комисси 186 гектар шэниисын таригдаhан полидо Шанарай тэмдэг олгоhон байна. Хамта дээрээ энэ бригада 11.400 центнер орооhо суглуулха уялга абаа.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ арга боломжын хоёрдохи жэшээ гэхэдэ, таряа хуряалгаяа комплексно аргаар үнгэргэлгэ болоно. Иимэ түрүү арга мүн Түган-Голой бригадада нэбтэрүүлжэ туршахамнай. 702 гектарай орооhото ургамалнуудые хуряахадаа гурбан комбайн зэргэ хүдэлгэгдэхэ юм. Гурбуулан тус тустаа хуряагдаха полнёо хубаажа абаад, комбайнер бүхэн өөрынгөө даабари hайса мэдэхэ, ажалайнгаа шанарай түлөө харюусаха зэргэтэй. Комбайн бүхэндэ таряа зөөхэ тэргэтэй автомашинанууд даалгагданхай. Таряа хадалгын hүүлээр гурбан трактор hолоомыень суглуулаад, намарай паар хахалжа эхилхэ юм. Иимэ комплексно аргаар хүдэлхэдэ, ажалай бүтээсэ, шанаршье улам hайжарха ёhотой гэжэ hанагдана.

Таряа хуряалгын үедэ ажалай шанарые hайжаруулха тушаа манай партком ба правлени тусгаар хэмжээ абанхай. Мүнөө жэл түрүүшынхеэ поли бүхэндэ шалгалтын хадалга нэбтэрүүлжэ туршахамнай. Таряа комбайнаар хурлахаhаа урид хэмжэжэ тэмдэглээд, шалгалтын хадалга хэжэ шалгахабди. Гектарhаа хуряагдаhан таряанай шэгнүүр хэмжэhэнэй hүүлдэ бүхы комбайнернуудта эды зэргын таряа суглуулха эрилтэ табихабди. Муу шанартайгаар хүдэлжэ, гектарhаа бага ургаса суглууhан механизатор зэмэдэ орохо бшуу.

Ургаса хуряалгын үедэ арадай хинагшад поли дээгүүр хододоо ябажа, ажалай шанарые шалгаха, үнэхи шалгалтын хадалгын ургаса хэмжэжэ, шэгнэжэ байха зорилготой. Иимэ хэмжээ ябуулхада ажалшад улам харюусалгатайгаар хүдэлхөөр оролдохо ха юм.

Түрүү арга боломжонуудые хэрэглэхэдээ манай механизаторнууд бусад түрүү ажахынуудай таряашадhаа дүй дүршэлыень халан абаха болоно. Августын hүүлээр аймагай ажахын комбайнернууд, бригадирнууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд манай колхоздо эмхидхэгдэhэн семинарта хабаадалсаа. Эндэ хэлэгдэhэн арга боломжонуудые хаанашье дэлгэрэнгыгээр хэрэглэхэ тушаа hонирхолтойшье, туhатайшье хөөрэлдөөн болоо. Манай колхоздо нэбтэрүүлэгдэhэн таряа хуряаха комплексно аргын аша туhые зүбшэн хэлсээд, hайшааhан байна.

Түрүүлэн жэшээ харуулhан хадаа, манай ажахын таряашад ажалдаа бүри үндэр эрилтэтэйгээр хандажа, суглуулагдахаяа байhан ургаса хуряалгада улам оролдосотойгоор хүдэлхэ эрмэлзэлтэй. 103 мянган центнер орооhо суглуулжа, гүрэндөө 45 мянган центнер таряа худалдахабди гэжэ механизаторнуудай суглаан дээрээ хэлсэжэ шиидхээ. Тиихэдээ үрэhэ хүрэнгөөр өөhэдынгөө хэрэглэмжые бүримүhэн хангаха, хэрэгтэй соогоо тэжээлэй жаса байгуулхабди.

Таряашадай бүтээсэтэйгээр ажаллахынь тула байра байдалдань ехэ анхаралаа табинабди. Полевой стан бүхэндэ сэбэр унтари, амаралтын хэрэгсэлнүүд түхеэрэгдэнхэй. Колхозой соёлой байшанда агитбригада шэнэ зүжэг, дуунуудаа бэлдэнэ. Таряан ажал тухай болон бусад уран зохёолой ном, журналнууд таряашадта үгтэхэ.

Мүнөө жэл социалис мүрысөөн улам эршэтэйгээр дэлгэрхэ. Үдэр бүри ажалай дүн гаргагдажа, мүрысөөнэй түрүүшүүлдэ ажалай алдар солын Улаан туг үргэгдэхэ. Тобшохоноор хэлэхэдэ, бии байгаа бүхы арга боломжоёо хэрэглэжэ, абаhан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ гэжэ оролдохобди.

А. МАЛЬЦЕВ,
«Искра» колхозой правлениин түрүүлэгшэ.

ЭМХИТЭЙ АЖАЛАЙ ЭРШЭ ШАНГА

Эдэ үдэрнүүдтэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой сабшалан дээрэ бүхыдөө үбhэшэдэй 12 звено ажаллана. hаяхан согсологдоhон мүрысөөнэй дүнгөөр Демид Сундуевич Матуевай хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай звено онсо эрхимлээ. Энэ звенодо гол түлэб Тоорын дунда hургуулиие дүүргэгшэд, ахалагша классуудай hурагшад ажалладаг юм. Нёдондо энэ звеногой гэшүүд баhал шалгарба, хүтэлбэрилэгшэ Д. Матуев Аршаанда амарха түлөөhэгүй путёвкоор шагнагдажа, харин 20 гаран hурагшад ВДНХ-да хабаадалсаха эрхэтэй болоhон байна. Мүнөө тус звено 1.350 центнер үбhэ hүрилхэ түсэб хараалаад, 900 гаран центнер үбhэ соможо, 200 центнер набшаhата тэжээл бэлэдхээ.

Тиихэдэ Доржо Шадыпович Шобоевой хүтэлбэрилдэг оньhожоруулагдамал звено хүсэтэ техникээр хангагданхай, Шулуутын сабшалангай үбhэ хуряана. Звенодонь үбhэ hүрилхэ түхеэрэлгэтэй трактор, бухал табиха оньhон машина, тармуур, косилка, силосэй ургамал хуряаха «Вихрь» түхэлэй комбайн үгтэнхэй. Энэ коллектив богонихон болзор соо 500 шахуу центнер үбhэ hүрилөөд, мүнөө сенаж даража байна. Звеногой гэшүүд Зүүн-Мүрэнэй фермын газаа 500 центнер сенаж даража дүүргэнхэй.

hирхансагай сабшалан дээрэ ажалладаг Бадма Халудоровай звено баhал амжалтатай. Тэрэ звеногой үбhэшэд 500 гаран центнер үбhэ бэлэдхээд байна.

Колхозой партийна организаци үбhэшэдэй дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри hайнаар ябуулна. Мүнөө үбhэшэдтэ 30 агитатор таhалгаряагүй айлшалжа, hонирхолтой хөөрэлдөө, лекци үнгэргэнэ. Мүн Тоорын соёлой байшангай уран hайханай бүлгэмэй гэшүүд концерт наада харуулжа, тэжээл бэлэдхэгшэдые баярлуулна. Тиихэдэ арадай хинагшадай бүлгэмэй гэшүүд эдэ үдэрнүүдтэ баhал сүлөөгүй. Үбhэшэдэй бригада, звенонуудта арадай хиналтын 12 пост эмхидхэгдэнхэй, үбhэшэдэй ажал наринаар хинан шалгана.

Үбhэ хуряалгада гансашье колхозой гэшүүд, hурагшад хабаадалсана бэшэ, мүн Тооро, Зүүн-Мүрэн, Шулуута hууринуудай эмхи зургаануудай предприятинуудай 200 гаран хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшад ехэ туhа хүргэнэ. Иигэжэ Түнхэнэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо ниитын адууhа малда үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри эмхитэйгээр ябуулагдажа байна.

О. БЕРЕЗКОВ.

АНААГАЙ ҮБhЭШЭДТЭ

Мүнөө үбhэ хуряалгын халуун хаhа түлэг дундаа. Анаагай совхозой хүдэлмэришэн бүхэн энэ шухала хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаха гэжэ оролдоно. Совхозой дирекци, партком болон профсоюзай комитет хүн зониие элсүүлхэ социалис мүрысөө эмхидхэхэ, ажалшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри үргэдхэхэ талаар горитой хүдэлмэри ябуулна.

Үбhэ хуряалгын хүдэлмэридэ жэгдэрэн орохын урда тээ совхозой партийна организациин хамтын суглаан зарлагдаhан байгаа. Ниитын адууhа малай үбэлжэлгын үедэ бардам хүрэхэ тэжээлээр хангаха зорилгонууд тухай асуудал энэ суглаан дээрэ үргэнөөр зүбшэгдэн хэлсэгдэhэн юм. Тэрэшэлэн үбhэ хуряалгын халуун хаhын үедэ ажаhуудалай, соёлой эрилтэнүүдые хангаха, үбhэшэдэй дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха хэмжээ ябуулганууд суглаан дээрэ баталагдаа hэн.

Мүнөө совхоз дотор үбhэ хуряалгын 9 звено эмхидхэгдэнхэй. Звено бүридэнь 20 гаран хүн тоологдоно. Үбhэ хуряалгын хүшэр хүндэ ажалынь гол түлэб оньhон техникын хүсөөр хэгдэнэ. Оньhожоруулагдамал хоёр звеногой гэшүүд нилээд ехэ үбhэ бэлдэхээр хараална. Тракторай гү, али морин косилкын ябажа боломоор бэшэ үлүүсэ шиигтэй, бургааhа болдогтой сабшалангай ногоон гараар сабшагдана.

Анаагай совхозой партком болон профсоюзай комитет үбhэ хуряалгада хабаадагшые али бүхы хэрэглэмжээрнь гүйсэд хангаха, ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ горитой анхарал хандуулна. Тусхай графигай ёhоор автолавка үбhэшэдтэ ошоно. Үбhэ хуряалгын звенонуудта 18 агитатор, 8 политинформатор томилогдонхой.

Анаагай совхозой соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд үбhэ хуряалгада хабаадагшадые hайнаар хангахын тулада эдэбхитэйгээр оролсоё гэжэ аймагайнгаа соёл-гэгээрэлэй бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ нээмэл бэшэгээр хандаhан юм.

Соёлой байшангуудай агитбригаданууд хүн зоной дунда хүндэтэй болонхой. Булагай отделениин «Урагшаа» гэжэ нэрлэгдэhэн агитбригада энэ хабартаа республикын агитбригадануудай конкурс-харалгада нэгэдэхи hуури эзэлhэн юм. Совхозой нэгэдэхи отделениин хүдэлмэришэд — электрик Дашн Цырен Дондоков, автомашинын жолоошод Бадма Ширапов, Баир Дамбаев, бригадир Даша Дамбаев, медицинын хүдэлмэрилэгшэ Евдокия Цыбанова, ветеринарна хүдэлмэрилэгшэ Василиса Шабаганова болон бусадшье тус агитбригадын hайн «артистнууд» юм. Тэдэнэр нютагай, тодорхойлон хэлэбэл, совхозой ажабайдалhаа абтаhан найралгануудые харуулдаг, шог ёгто шүлэг зохёодог, дуу хатар харуулдаг юм. Энэ агитбригадын программань имагтал буряад хэлэн дээрэ гүйсэдхэгдэдэг. Эдэ агитбригаданууд үбhэшэдтэ концертнүүдые харуулна, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулна.

Совхозой үбhэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ шалгарагшад материальна болон моральна урмашуулгада хүртэнэ. Табан үдэрэй туршада үбhэшэдэй дундаhаа шалгаржа, түрүү hуури эзэлhэн звенонуудта Улаан туг, Улаан вымпел барюулагдадаг. ханын газетэнүүд болон «Сахилгаан» хуудаhануудаар мэдээсэгдэдэг болонхой.

Совхозой эгээн холо байрлаhан Хужартын звенодо хүрэжэ ерэхэдэмнай, хоол барихаг сарайн нэгэ хажууе манай анхарал татаба. Тэндэ хадаатан саарhануудые харахада, тон тодорхойгоор бэшэгдэhэн түсэб-уялгануудынь, тэдэнэй яажа дүүргэгдэжэ байhан тухай мэдээнүүд бэшээтэй.

Совхозой хүдэлмэришэд дээшэлүүлэгдэhэн уялгануудые абана. Аймаг соогоо мэдээжэ луговод Ендон Абидуевич Ринчиндоржиевай даадаг звеногой гэшүүд, жэшээлхэдэ, түсэбөөр хараалагдаhан 6.270 центнер үбhэнэй орондо 8.000 центнер hайн шанартай үбhэ бэлдэхэбди гэhэн дээшэлүүлэгдэhэн уялга абаад, Хүрбын совхозой М. И. Шевченкын хүтэлбэрилдэг звенотой мүрысэжэ байнхай. Мүнөө тэрэ звеногойхид таба мянга гаран центнер үбhэ бэлдээд байна.

hүүлэй мэдээнэй ёhоор, хүн бүридөө 45—45 центнер үбhэ hүүлэй табан хоног соо бэлдэжэ шадаhан Ф. Ф. Золотухинай звено дамжуулгын Улаан вымпелдэ, мүнгэн шагнала хүртэбэ. Тиихэдэ В. П. Ситниковэй звеногой үбhэшэд 360 тонно шэмэтэ тэжээл—сенаж дараба.

Социалис мүрысөөе зүбөөр, hайнаар эмхидхэжэ шадаhанай ашаар Хориин аймагай Анаагай совхозой бүхы коллектив ехэ үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ гэжэ оролдоно.

С. ОЧИРОВ.

АЖАЛАЙ БҮТЭЭСЭ—ЭРХИМ ЭМХИДХЭЛhЭЭ

Арбан гурбадахи жэлээ таряа хадахамни. Манай колхозой таряан нёдондо яhала hайн байгаа hэн. Тиимэ баян ургаса хуряахада ехэ урматай. Заримдаа үдэрэй халаанда хоёр туhалагшадтаяа хамта 600 гаран центнер таряа хададаг байгаабди. Тэрэмнай халаанай нормоhоо гадуур зуун центнер болоно. Хамта дээрээ звеногооро 550 гаран гектар таряа сохижо, 9.800 центнер орооhо суглуулаа бэлэйбди. Звенодомнай СКД-5 түхэлэй хоёр комбайн хүдэлөө hэн.

Зүгөөр ганса амжалтаяа дурдажа яажа болохоб. Юундэб гэхэдэ, манай ажалда дутуу дутагдалнууд ушараа hэн. Мүнөө тэрэ алдууhаа hургаал хээд, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ арга боломжоео хаража үзэхэмнай.

Сэхыень хэлэхэдэ, комбайн ба бусад техникээ hаhанда хүрэмөөр hайнаар заhабарилжа үрдинэгүйбди. Мүнөөшье хараад үзыт даа. Би өөрынгөө комбайн заhабарилааб. Харин нүгөөдэ комбайнда хүдэлхэ хүниие колхозой правлени мүнөөшье хүрэтэр олоогүй. Тиимэhээ тэрэ комбайниие би заhабарилха баатай болоод байнаб. Мүн баhа минии звенодо хүдэлхэ хүнүүдшье мэдэгдэнэгүй. Энээниие буруу гэжэ hананаб.

Минии hанахада, таряа хуряалгын звено манай ажахыда hанаанда хүрэхэгүйгөөр эмхидхэгдэнэ. Заримдаа нэгэ поли дээрэ арбаад комбайн сугларшоод ябадаг. Оролдосотой нэгэниинь hайн шанартайгаар хадаха, нүгөөдэ зариманиинь олоной дүүеэнээр hамбаашалжа, орооhо гээхэ гү, али набтар ургаса миин лэ эльбээд гарашадаг. Иигэжэ олоороо hубарилдаад ябаhан комбайнуудта таряа зөөхэ машинануудшье хүрэдэггүй. Бункераа дүүргэhэн хүнүүд жолоошодые хүлеэжэ, хайран сагаа гээнэ ха юм. Мүн жолоошодшье комбайн бүхэндэ заагдажа хубаарилагдаагүй дээрэhээ ехэ харюусалгагүйгөөр хүдэлдэг.

Таряа хуряалгада, минии hанахада, комплексно-транспортна арга нэбтэрүүлхэдэ hайн. Нэгэ звенодо гурбан комбайн, тэрэ комбайнуудые зогсолтогүйгөөр хангаха автомашинанууд байгаа hаа, ажалнай ехэ бүтээсэтэй байха hэн. Звено бүхэнэй урда тусхай даабари табяад, хуряаха таряанай поли заажа үгэхэ ёhотой. Тингээл hаа хүн бүхэн шанартайгаар хүдэлхэмни гэжэ оролдохо. Орооhоной гээлтэ хэhэн хүн өөрынгөө газар дээрэ балшыса баригдаха бшуу. Иимэ ёhоор Кубаниин болон бусадшье таряашад хүдэлнэ. Бидэнэр юундэ тиимэ аргаар хүдэлжэ шадахагүйбибди?!

Үндэр уялгануудые абаhан түрэл ороной түрүү таряашадай жэшээгээр хүдэлхэ ёhотойбди гэжэ hананаб. Партиин XXV съездэ хабаадаhан эрхим таряашадтай Кремлиин ордондо уулзахадаа ехээр баярлаа, омогорхоо бэлэйб. Улам hайнаар хүдэлхэ хүсэлэн сэдьхэлдэм түрөө. Манай колхоздо дүй дүршэлтэй олон комбайнернууд бии. Жэшээнь, Николай Максимович Михалёв нёдондо аймагай чемпион болоhон. Мүрысэхэ түрүү таряашад олон. Нёдондонойхиhоо үлүү бүтээсэтэйгээр ажаллаха хүсэлэнтэйб. Найман мянганай дабаа дабаха бэзэб. Теэд өөрөө hайн хүдэлхэhөө гадна, залуу комбайнернуудта арга боломжоороо туhалхаб.

Ургасаяа болзор сооhь хуряажа абаха хүсэтэ техникэшье, оролдосотой хүнүүдшье манай колхоздо бии. Гансал ажалай эмидхэлые hайжаруулха хэрэгтэй.

Г. МИРОНОВ,
БурАССР-эй габьяата механизатор, КПСС-эй XXV съездын делегат, «Заганский» колхозой комбайнер.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Искра» [illegible] ахамад агроном И. М. Козлов (зүүн гарhаа), [illegible] олон жэл хүтэл[illegible] Социалис Ажалай [illegible], мүнөө үрэhэ эрхилэгшэ агроном Е. В. Иванов [illegible] дээрэ. hайн шанарай шэниисэ ургуулхын [illegible] тус колхозой агроно[illegible] жэл бүри үрэhэ тари[illegible] талмайе үргэн болгодог [illegible]. Тиимэ талмайнуудайнь [illegible] хубида мүнөө жэл Шанарай тэмдэг олгогдоhон.

В. НАМЖИЛОВАЙ фото.

Х ТАБАН ЖЭЛ: АШАГ ҮРЭ, ШАНАР ДЭЛИСЭ

ШАНАР САХИГШАД

Эндэ ариг сэбэр, гэрэлтэй, абяа шэмээгүй, аятай зохид. Сэсэгүүд ургуулагдажа байнхай. «Үйлэдбэриин эстетикэ наринаар сахинабди» гэжэ лабораториин хүдэлмэрилэгшэд энеэбхилэн харюусадаг. Эстетикэ эстетикээр юм бэзэ. Харин лабораториин хүдэлмэрилэгшэд харюусалга ехэтэй уялга дүүргэнэ.

Энэ лаборатори Тимлюйн цементын заводой продукциин шанар сахидаг, шанаран түлөө харюусадаг албан юм. Техническэ хиналтын таһаг лабораториин мэдэлдэ үгтэнхэй.

— Бидэнэр мүнөө дээрээ хуушан уялгаяа дүүргэнэбди, — гэжэ лабораторие даагшын орлогшо Л. Е. Угрюмова хөөрэнэ. Юһэдэхи табан жэлэй туршада бидэнэр продукциин шанар шалгадаг, голодоһо гаргаха ушар зайсуулдаг байгаабди. Тобшоор хэлэхэдэ, үндэр маркын цемент үйлэдбэрилхэ арга ханганабди. Харин продукциин шанар һайжаруулха хүдэлмэри эмхидхэн хүтэлбэрилхэ гуримай заводто нэбтэрүүлэгдэхэдэ, бидэнэй урдахи эрилтэ бүри шанга, уялгамнай бүри харюусалгатай болохо. Бидэнэр стандартын хэр наринаар сахигдадаг байһые хинан шалгахабди. Стандарт сахихыень бүхы хүдэлмэрилэгшэдһээ эрихэбди.

Продукциин шанар һайжаруулха хүдэлмэри эмхидхэн хүтэлбэрилхэ гурим нэбтэрүүлхэ 1976 — 1980 онуудай комплексно түсэб заводто зохёогдоо. Энэ түсэб дүүргэхэ, тэрээн дотор хараалагдаһан хэмжээнүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ лабораториин үүргэ тон ехэ юм. Цемент үйлэдбэрилгын технологиие нарижуулха, бүхы ажалаа эхинһээнь абаад, бэлэн продукци болоторнь шалгалта хэхэ байна. Продукциин шанар һайжаруулгада нүлөөлхэ нэмэлтэ зүйлнүүдэй хэр зүбөөр хэгдэдэгые лабораториин хүдэлмэрилэгшэд ходо хинан шалгана.

Львовой предприятинуудай хэрэглэдэг гурим нэбтэрүүлхэ бэлэдхэл заводто хэгдэжэ байнхай. Тэрэнэй онсо илгаань юуб гэхэдэ, бэлэдхэлэйшье үедэ, гурим нэбтэрүүлхэ түсэб зохёолгыншье үедэ коллективэй гэшүүн бүхэн энэ ажалда хабаадаха баатай болодог.

Энэ гурим нэбтэрүүлхын тула хэжэ байһан ажалаа өөрөө хинан шалгаха арга заводто хэрэглэгдэһэн байна. Эрьелдэдэг пеэшэнүүдэй, цементнэ ба шулуу бутаруулдаг тээрмэнүүдэй машинистнүүд энэ арга хэрэглэжэ эхилһэн юм. Тэдэнэр ажалай үедэ хирэ-хирэ болоод лэ, продукциингаа шанар шалгадаг байна.

— Ажалаа өөрөө шалгаха арга заводто ехэ аша туһатай, — гэжэ лаборантка В. Е. Брельгина хөөрэнэ. Бидэнэр мүнөө халаанай үедэ нэгэ дахин шалгалта хэнэбди. Урдань цементын, клинкерэй, шламай шанар хоёр час болоод лэ шалгадаг байгаабди.

Энэ арга продукци үйлэдбэрилэгшэдэй, заводой гол мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдэй харюусалга ехээр дээшэлүүлээ. Тэдэнэр продукциингаа шанар өөһэдөө шалгадаг болоходоо, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхые оролдоно.

Хүдэлмэриин шанар харуулдаг бүридхэлэй журнал клинкер галдадаг цехтэ бии болгогдоо. Эрьелдэдэг пеэшэнүүдэй машинистнүүд хүдэлмэрээ эхилхэдээ журналда тэмдэглэл хэдэг. Һүүлээрнь халаанай үедэ ажаллаһан лабораториин химик, халаанай мастер ажаглалтануудаа бэшэнэ. Халаанай дүүрэхэдэ продукциин түлөө харюусадаг эдэ хүдэлмэрилэгшэд хамтын ажаглалта, тобшололоо журналда тэмдэглэнэ. Халаанай үедэ галдагдаһан клинкерэй марка тухай эндэ бэшэгдэдэг болонхой. Продукциин шанаран түлөө бултанай тэмсэл, хиналта эндэ тодорхойлон харуулагдана.

Мүн социалис мүрысөөнэй үрэ дүнгүүдые согсолон гаргахада, ямар халаанай ямар шанартай продукци үйлэдбэрилһэниинь аргагүй харааада абтадаг юм.

Цемент үйлэдбэрилхэ холисын бэлдэгдээд байхада, тусхай шалгалта хэгдэдэг. Бүхы холисын зүбөөр тааруулан бэлдэгдээд байгаа һаань, һайн маркын цемент үйлэдбэрилэгдэнэ гээшэ. Заводой физико-механическа таһагай ахалагша лаборант В. П. Котова цементын марка шалгана.

Цементын шанар шалгалга ехэ харюусалгатай юм. Нэгэ пеэшэндэ, нэгэ циклдэ мянган тонно цемент үйлэдбэрилэгдэнэ. Шалгагша алдуу гаргаха ёһогүй, цементын марка зүб тодорхойлхо уялгатай.

Заводой комсомолшууд, залуушуул продукциин шанарые мүн лэ өөрынгөө хиналтада абаһан байна. Тэдэнэр «цементын шанарта — комсомолшуудай бата найдабарита ажал» гэһэн уряа соносхоо. Комсомолка Людмила Сипатова энэ үүсхэл гаргагшадай нэгэн юм.

Тэрэ лабораториин эрхим хүдэлмэрилэгшэ гэжэ тоологдоно. Халаанай аналитик тушаалтай залуу хүдэлмэрилэгшэ хэдэн мэргэжэл шуdaланхай. Хэрэгтэй болоо һаань, халаанай химигэй уялга дүүргэдэг. Людмила Сипатова 1975 ондо Каменскын поселково соведэй депутадаар һунгагдаа һэн. Аймсоведэй гүйсэдкомой бюджетнэ-худалдаа наймаанай комиссиин секретаряар томилогдонхой. Тэрэ лабораториин ханын газетын редколлегиин гэшүүн. Заводой ханын газетэнүүдэй конкурс-харалгада лабораториин «Шанарай түлөө» гэһэн газетэ түрүү һуури эзэлээ.

Л. Сипатовагай халаанда 5 хүн ажалладаг. Тэдэнэр бултадаа социалис уялга абанхай. 2—3 мэргэжэл шудалха, үдэшын техникумэй 4-дэхи курс дүүргэхэ гэһэн уялга булта абанхай.

С. БОГУСЛАВСКИЙ.

САБШАЛАН ДЭЭРЭ ШУУЯАТАЙ

Дэрээнэй совхозой хүдэлмэришэд энэ жэлдэ ниитынгээ адууһа малда 11 мянган центнер үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбтэй. Мүнөө зундаа шииг нойтогүй, хуурай байһан дээрэһээ сабшалангай ургаса муу байгаа. Хэды тиигэбэшье һаань, тус ажахын үбһэшэд 4.000 центнер үбһэ хурлагаа.

Ажахын сабшалан дээрэ мүнөө оньһожоруулагдамал хоёр звено хүдэлнэ. Тиихэдэ эндэ хүсэд бэшэ оньһожоруулагдамал долоон звено эмхидхэгдэнхэй юм. Эдэнэй хоёр звеногой гэшүүд үбһэ гараар сабшадаг байна.

Үбһэ хуряалгын эхеэр совхозой дирекци, партком болон рабочком үбһэшэдэй хамтын зүблөө зарлажа, социалис мүрысөөнэй гурим баталаа бэлэй. Мүрысөөнэй дүнгүүд долоон хоног бүридэ нэгэ удаа гаргагдана. Һүүлэй долоон үдэрэй дүнгүүдэй ёһоор Шагдар Гармаевич Дармаевай хүтэлбэрилдэг гар хажууршадай звено ажахы доторoo түрүү һуури эзэлһэн байна. Энэ звенодо барилгашад хүдэлмэрилнэ. Долоон үдэрэй туршада звеногой гэшүүд 300 центнер үбһэ бэлэдхээ. Тус коллективтэ 14 хүн ажалладаг юм.

Тиихэдэ Жаргал Буралобай хүтэлбэрилдэг үбһэ хуряалгын звено эрхимлэһээр. Звеногой гэшүүд мүнөө Зүүн-Һорюурта үбһэ сабшана. Гансал һүүлэй долоон хоногой туршада тус звеногой үбһэшэд 218 центнер үбһэ һүрилөө. Эндэхи үбһэшэд тэжээл бэлэдхэлгын эхилһээр 400 гаран центнер үбһэ хуряагаа. Косилкашан Д. Очиров, һүришэн С. Дырчиков. Дэрээнэй дунда һургуулиин һурагшад Баир Ринчинов, Саша Будаев болон бусад һайнаар хүдэлмэрилнэ.

Һаяшаг гар хажууршадай звено эмхидхэгдээ. Энэ звеное Нанзад Цыремпилович Митапов хүтэлбэрилнэ. Тус звеногой гэшүүд тракторнуудай ябажа шадахагүй сабшалан дээрэ үбһэ хуряана.

Тиихэдэ хонишон Дамба Эрдынеевич Раднаевай хүтэлбэрилдэг звеногой гэшүүд үбһэ ехээр хуряана. Д. Э. Раднаев дайнай ветеран юм. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай харгыгаар зүүн Прусси хүрэһэн. Тэрэнэй үбсүүе орден, медальнууд гоёодог. Дамба Эрдынеевич Зинаида нүхэртэеэ арбаад жэлэй туршада совхозой хонин харууһална. Тэдээндэ һамганайнь дүү басаган туһалалсадаг юм. Энэ эбтэй эстэй бүлэ байгша жэлдэ 100 хонин бүриһөө 100 хурьга түлжүүлээ. Отарын хонишод жэл бүри хониндтоо өөһэдөө үбһэ бэлэдхэдэг һайн заншалтай юм. Мүнөө нүхэр Раднаевай хүтэлбэрилдэг звено 300 гаран центнер үбһэ бэлэдхээд байнхай.

Совхозой оньһожоруулагдамал звенонууд баһал эрхимээр үбһэ сабшана. Эдэ звенонуудта коммунист Д.-Ц. Б. Бишидаев, А. Э. Дырчиков, Б. Б. Будаев, Х. Д. Дармаев гэгшэд хүдэлмэрилдэг. Баир Будаевай хүтэлбэрилдэг звено түрүүшын долоон хоноггүүдэй ёһоор ажахы түрүү һуурида гар...

Мүнөө ажахыда ... ряалгын үедэ пром... предприяти, органи... лон эмхи зургаанууд... лективүүд туһална. ... тив бүхэндэ аймсове... сэдкомой шиидхэбэр... хай даабаринууд гар... байна.

Дэрээнэй совхоздо ... бэлэдхэхэ хэрэгтэнь ... участково больницын ... һууринай хүүгэдэй ... мүн бусад коллектив... һална.

Алла һууринай ... коллектив үбһэ бэ... түсэбөө үлүүлэн ... Тэдэнэр хамта дээрэ... центнер үбһэ бэ... байна. Эндэ тус боль... хүдэлмэришэн М. А. ... Туевай хубита тон ехэ...

Аллын ойн мо... руулшад совхоздо 29... нер үбһэ ... тэй. Тус коллекти... шүүд энэ ажалдаа ... гээр эхилһэн юм. РЭС-эй (начальнигынь ... Молчанов), КБО-гой ... торынь Н. Е. Доржиев... лективүүд совхоздо ... аад, энэ харюусалгатай... гаяа дүүргэнэгүй. Т... эдэ коллективүүдэй хү... рилэгшэд хонидой ... шалалгада гараха ... аад, хабаадалсаагүй һ...

Дэрээнэй үбһэшэд ... тынгээ малда хүсэд ... үбһэ тэжээл энэ зун... ла бэлэдхэхэ гэжэ най... на.

Г. РИНЧИНО...
Хурамхаанай аймаг.

ЭМХИДХЭГШЫН ХҮДЭЛМЭРИИН НЭГЭ ҮДЭР

ҮГЛӨӨНЭЙ найман саг. Совхозой директорэй кабинет. Хүнэй һууха зайшье эндэ үгы. Ажахын бухгалтериин, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд сугларшанхай.

— Үнгэрэгшэ үбэлжэлгын үедэ малай тэжээлээр дуталдажа, үбдэг һүгэдэн «гүйраншалжа» үнгэрбэбди, — гэһэн үгөөр Владимир Жамсаранович сугларагшадтаа хандаба. — Мүнөө жэл тиигэжэ гараа һарбайхагүйн тула ехэ үбһэ хуряажа абаха зэргэтэйбди.

Хоолойгоо ехэшье, багашье болгонгүй, нэгэ жэгдээр дуугаржа байһан энэ дунда зэргын бэетэй, энеэбхилһэн, зөөлэн шарайтай хүниие эндэ сугларагшад анхаралтайгаар шагнана хэбэртэй.

— Арбан гурба, дүрбэн хүнүүдһээ бүридэһэн 15 звено үбһэндэ гаранхай, — гэжэ тэрэ үгэеэ саашань үргэлжэлүүлбэ. — Мүнөө бухгалтериингаа аппарадһаа, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдһөө бүридэһэн хоёр звено эмхидхэхэ гэжэ дирекци, партком, профком дээрээ зүбшөөбди. Рабочкомой түрүүлэгшэ Антонида Лэксэрэновна Хартаева нэгэ звеноень, агроном Пурбэ Ламинов нүгөөдыень ударидаха юм. Хужарай, Шэмхын отделенинүүдэй тариалангай, захаарнь ургаһан ногоо сабшажа, ядахын сагта зургаа, долооншье зуугаад центнер үбһэ хуряажа абахабди.

Үбһэндэ гараха дуратайшуул яһала олон байба. Ажалай аюулгүйе сахидаг инженер Н. Г. Молоров, жолоошон В. Б. Бобоев, комсомолой комитедэй секретарь В. Базаров, экономист И. Тулуев, клубые даагша Д. Дондуков гэхэшэлэн бултадаа 18 хүн үбһэндэ гараха болобо. Үбһэндэ гарахагүй конторо, МТМ, гараж соо ажаллахаар үлэгшэд үдэшэндөө, үглөөгүүр эртэ сэхэ хабаатай хүдэлмэрээ хээд, наратай үдэр үбһэ тармалга, бухаллалгада ябаха гэлсэбэ.

Совхозой хүдэлмэрилэгшэдэй хэхэ, бүтээхэ түсэбынь ехэ: 20335 центнер үбһэ хуряаха, 69400 центнер силос, 00 тонно сенаж дараха, 6000 центнер куузику, 2000 центнер турнепс, 20 мянган центнер орооһо хуряаха юм. Тиигээл һаа, совхозойнгоо малые тэжээлээр хүсэд хангажа шадаха зэргэтэй.

Намагжаһан сабшалан һэтэлжэ, добуун дээрэ гарабабди. Багсаахада, 300-гаад гектар үтэгжүүлэгдэһэн сабшалан. Харахада, үндэртэй, набтартай, угаа соохдрложо ургаһан һонин сабшалан эреэлжэ харагдана.

— Минеральна үтэгжүүлгэ оруулһан механизаторнуудай расчёдоо алдажа хоорондуурнь иимэ зай гаргажархёо, — гэжэ Николай Пурбуев зэмэтэй хүн шэнгеэр дуугарба. — Тэрэгүй һаа, гектар бүриһөөнь хорёод центнер үбһэн абтаха байгаа.

— Тиихэдэ энэ нарһан үбһэндэ ехээр дарагдашоод байна. — гэжэ парторг тэмдэглэнэ.

Нигэжэ хөөрэлдэһөөр Дамба Тышкеевэй хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай звено хүрэжэ ерэбэбди.

Сээжэ тулама үндэр, хурса хажуураар ходоро сабшахын аргагүй үдхэн ногоон. Зарим тээгүүрнь мушхаралдашанхай, далайн долгин мэтэ намилзан харагдана.

«Совхозой бүхы сабшалан дээрэ иимэ ногоон ургадаг һаа!» — гэһэн бодол толгойдомни түрэнэ.

— Мүнөө дээрээ 50-яад гектар таримал ногоотой һайжаруулагдамал сабшалантайбди, — гэжэ парткомой секретарь хөөрэнэ. — Манай эндэ нютагжаһан «костер безостый», «житняк» хоёрые нёдондо намар холижо таряа һэмди.

— Табяад центнер үбһэн абтаха бээзэ, — гэжэ Владимир Жамсаранович багсаана. Хоёр жэлэй саада тээ һэн. Тиихэдэ хабарай тарилгын хүдэлмэри һая эхилжэ байгаа бэлэй. Тэрэл үеэр совхозой Хужарай отделениин коммунистнуудай суглаан болоһон юм. Тиихэдэ механизатор, коммунист Карл Иванович Метанов иимэ ажаглалта хээ һэн:

— Тракторна бригадын хүдэлмэридэ звеньевой гурим нэбтэрүүлхэ гэжэ совхозойнгоо хүтэлбэрилэгшэдтэ хоёр жэл соо дурадхабаб. Дирекцишье, экономист нүхэр Намжиловшье дэмжэбэгүй. Ажахыгаа ашаг олзотойгоор эрхилхэ хэрэгтэмнай звеньевой гурим түшэг тулгуури болоно үгэхэ байгаа гэжэ һананаб.

Тиихэдэ һая парткомой секретаряар һунгагдаад байһан Владимир Жамсаранович Сыренов энэ коммунистын дурадхалые тэрэ доронь дэмжэһэн, тракторна бригадануудые звеньевой гуримда оруулха, олон жэлэй ногоо таридаг болохо гэһэн шиидхэбэри партийна суглаан дээрэ абтаһан байна.

— Мянгаад центнер үбһэн сомогдоо, — гэжэ звеньевой мэдүүлбэ. — Үдэшэ болотор үшөө дүрбэ, табан сомоо бодхоохо бээзэбди.

— Таанарта юун дутанаб, хэлэгты! — гэжэ Николай Пурбуевич тэдээндэ хандаба.

— Косилкын шүдэ тошылдохо наждак хэрэгтэй, — гэжэ Владимир Жамсаевич Балданов харюусаба. — Косилкын хюрөө хурсадахын тула аяар Шэмхэ ошожо, сагаа ехээр гээнэбди.

— Владимир Жамсаевич, һайжаруулагдамал сабшалангайнгаа ногооe хошоод, гурбаад гектараар сабшажа эхилэ, — гэжэ парткомой секретарь залуу нүхэртөө заабарилна. — Гэнтэ схээр сабшажархёод, харин тэрэнээ саг соонь хатаажа, тармажа үрдингүй гутаажа байбат, — гээд, Владимир Жамсаранович хадаатай байһан ханын һонин хараха зуураа, «Дайшалхы хуудаһа» саг үргэлжэ гаргаха гэһэн заабари залуу коммунистдаа үгэнэ.

Үнгэрһэн жэлэй зуун олон хүнүүдһээ бүридэһэн үсөөн звено үбһэ хуряалга дээрэ эмхидхэһэн байгаа. Теэд миил 8 мянган центнер үбһэ абаа һэн. Харин мүнөө жэл нёдондонойхи алдуугаа дабтахагүйн тула совхозой коммунистнууд партийна суглаан дээрэ 12—15 хүнүүдһээ бүридэһэн 15 звено, тэрэ комсомол-залуушуулай 6 звено, оньһожоруулагдамал 3 звено, байгуулха гэһэн шиидхэбэри абаһан юм.

Мүн үбһэшэдэй ажалай түлөөһэн нёдондонойхидо орходоо эрид хубилагдаа. Жэшээнь, һүрилһэн үбһэеэ хорёолоод, фуражирта тушааһан оньһожоруулагдамал звенодо центнер бүхэндэнь 1,2 түхэриг, оньһожоруулагдаагүй звеногойхидто — 1,7 түхэриг, харин намагтай, буртаг газарай ногоо сабшажа һүрилэгшэдтэ 2,2 түхэриг түлэгдэнэ. Тэрээнһээ гадна, үбһэн дээрэ ажаллажа ябаһан нэгэдэхи разрядай трактористда олоһон салин дээрэнь үшөө 20 процент, хоёрдохи разрядай трактористда — 15 процент нэмэжэ түлэгдэнэ.

— Үбһэн дээрэ ябаһан хүнүүдтэ нэмэлтэ түлбэри үбһөөр үгэхэ юм гү? — гэжэ тракторист Валерий Балданов асууба.

— Хуряалгын түрүүшын үдэрһөө дууһатарнь үбһэндэ хүдэлһэн хүнүүд нэмэлтэ түлбэри үбһөөрнь абаха, — гэжэ Нина Балдановна харюусаба. — Тиихэдээ бүхы хуряаһан үбһэнэйнгөө 7 процент хүрэтэр абаха байна.

— Урдань нэмэлтэ түлбэридэ абаха үбһэнтнай түсэбтэ даабарида оруулагдадаггүй бэлэй. Харин мүнөө жэл тиимэ юумэн болюулагдаа. Сомоһон бүхы үбһэеэ фуражирта тушаахат. Энэтнай шанда хүртэхэ ушартатнан ехэхэн нэмэри боложо үгэхэ. Нэмэлтэ түлбэридэ абаха центнер үбһэн 3,2 түхэригэй сэнтэй байха. Тиихэдэ декада бүхэндэ түрүү һуури эзэлһэн звенодо 50 түхэриг, хоёрдохи һуурида гарагшадта 35 түхэриг, гурбадахида — 25 түхэриг мүнгэн шан барюулагдаха. Гадна үбһэ хуряаха түсэбөө дүүргэжэ шадаһан звеное даагша бүхэн гарай часаар шагнагдаха, — гэжэ парткомой секретарь ойлгуулна.

Владимир Жамсаранович Сыренов Түнхэнэй совхозой партийна организациие ударидажа эхилһээр хоёр жэл болобо. Тэрэ экономист мэргэжэлтэй хүн хадаа бага гаргашатай продукци ехээр үйлэдбэрилхэ хэрэгые холын хараатайгаар хүтэлбэрилжэ ябана. Гэбэшье ниитын үйлэдбэриие хүгжэлтын замда оруулха тэмсэлдэ хоёр жэл гээшэмнай богонихон лэ саг ха юм даа. Зүгөөр энэ ажахын партийна организациин хүдэлмэри эмхидхэжэ, муу бэшэ үрэ дүн туйлажа байһан тухайнь гэршэлһэн баримтанууд бии: механизаторнуудайнь ургуулһан таряан яһала һайн. Хэрэеэ гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряагаа һаа, бүхы таряанайнгаа гектар бүриһөө 14—15 центнер орооһо абамаар. Мүн малай тоо толгой олошоруулха, тэрэнэй үүлтэр һайжаруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ, залуу мал түлжүүлхэ шухала хэмжээнүүд абтанхай.

Б. ЯБЖАНОВ.
манай корр.

КЕМЕРОВСКЭ ОБЛАСТЬ. «Южкузбассуголь» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй «Нагорная» шахтын нүүрһэшэдэй бригадые Социалис Ажалай Герой Егор Иванович Дроздецкий ударидана.

Тэрэнэй бригада Кузбассиа шулуу нүүрһэ оньһон техникын ашаар анха түрүүн гаргажа захалаа. Юһэдэхи табан жэлэй туршада оньһон түхеэрэлгэ хэрэглэһэнэй ашаар тус коллектив нэгэ миллион 650 мянган тонноһоо үлүүтэй шулуу нүүрһэ малтан абажа, уялгала, мүн түсэбөө үлүүлэн дүүргээ.

Егор Дроздецкий дүй дүршэлөө залуу хүдэлмэришэдтэ дамжуулан үгэнэ. Суута бригадир Октябриин Революциин орден, «Нүүрһэшэнэй алдар соло» гэжэ гурбадахи шатын тэмдэгээр шагнагдаа.

Арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые сагһаа урид дүүргэхын тула тэрэнэй бригада мүрысэжэ, 330 мянган тонно шулуу нүүрһэ малтаха түсэбөө 350 мянган тоннодо хүргэхэ уялгатай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүүрһэшэн (зүүн таладань) В. Г. Шубников ба бригадир Е. Г. Дроздецкий.

ШАХТЁРНУУДАЙ ҮДЭРЫЕ УГТУУЛАН

Миллион тонноһоо үлүү нүүрһэнэй түлөө

ВОРОШИЛОВГРА[ДСКА] ОБЛАСТЬ. «С... ловантрацит» гэжэ үйлэд... бэриин нэгэдэлэй «Кра[с]ный партизан» шахты... комплексно бригад... КПСС-эй XXV съезды... делегат, Социалис А[жа]лай Герой В. Г. Мурзе[н]ко ударидана. Тэрэнэй бригадын коллектив энэ жэлдэ 1 миллион тонн[о] шулуу нүүрһэ малтажа абахаар уялгалаа.

Жэлэй эхинһээ хойшо 100 мянган тонноһоо үлүүтэй түлишэ тэрэ бригада абаад байна.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ (дээдэ таладань) В. Мур[зен]кын хүдэлдэг бриг[а]дын «Красный партизан» гэжэ шулуу нүүрһэнэй уурхай. Суута нүүрһэшэнэй (дундань) бриг[а]дын гэшүүд халаанай һүүлдэ.

ТАСС-ай фотохроника.

СОВЕТ ОРОН: ШЭНЭ ҺОНИН

ТҮРҮҮШЫН МИЛЛИОН...

ВОРОНЕЖ. (ТАСС-ай корр. В. Лебедев). Хара хүрьһэтэ зонодо орооһото ургамалнуудай үндэр баян ургаса гаража, хуряалгын хүдэлмэри хурдан түргэнөөр ябуулагдажа байна. Воронежойхид түрүүшын миллион тонно тарла Эхэ оронойнгоо амбаарта хаагаа.

42 мянган тонно орооһо худалдаһан Острогожско районой таряашад дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудаа область дотороо түрүүлэн дүүргэбэ. Кантемировскэ, Калачеевскэ, Лискинскэ, Россошанско районуудай таряашад ехэ хубитаяа оруулһан байна.

Сагай уларилай таарамжагүй байгаашье һаань, энэ жэлэй ургаса хуряалга эмхитэй һайнаар үнгэргэгдэнэ. Ургаса хуряалгын түрүү арга онол хэрэглэһэнэй, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэй ашаар иимэ ехэ амжалта туйлагдана гээшэ

Хуряалга-зөөлгын 820 отряд областиин полинууд дээрэ хүдэлнэ, эдэнэй туд бүхэндэ партийна бүлэгүүд эмхидхэгдэнхэй. Хэбтэшэһэн тарла хадахын тула шухала хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүдээр комбайнууд хангагданхай.

АЛТАЙН ШЭНИИСЭ

БАРНАУЛ. (ТАСС-ай корр.). Мүнөө Алтайн хизаарай тариалан дээгүүр 10 мянган комбайн, жатка хүдэлжэ байна. Хизаарай колхоз, совхозуудай гурбанай нэгэ хубинь ургаса хуряажа захаланхай. Намар таригдаһан ургаса хуряалгын хүдэлмэриин дүүрэжэ байһан хадата районуудһаа эршэтэ халуун ажал Кулундын, Рубцовско ба Алейскэ үргэн нэлэнхы тала руу шэлжэн орожо байна.

Змеиногорско районой Ленинэй орденто «Россия» колхоз хадалгаяа эмхитэйгээр ябуулна. Эндэхи хуряалга-зөөлгын звенонуудта партийна бүлэгүүд байгуулагданхай. Коммунистнууд машинануудые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха, орооһо таряа үрилгэтэй тэмсэхэ талаар үүсхэл гаргана.

Кубаниинхидай үүсхэл дэмжэжэ, ажахын таряашад түсэбһөө гадуур 25 мянган центнер тарла гүрэндэ худалдахые шиидээ.

ХАДАЛГАҺАА... ХАДАЛГАДА

КИЕВ. (ТАСС-ай корр. Т. Аркушенко). Украинын дүршэл ехэтэй түрүүшын бүлэг комбайнернууд Россиин Федерациин ба Казахстанай ажахынуудта туһалхаяа ошобо. Өөһэдынгөө колхоз, совхозуудай орооһото ургамалнуудые хуряажа дүүргээд, аха дүү республикануудай хүдөөгэй ажалшадта туһаламжа үзүүлхые шиидэһэн байна. Түрэл ажахынуудтаа тус тустаа 5 мянган центнер орооһо сохиһон В. Казарин, В. Осташук гэгшэд эдэнэй дунда бии.

Байгша ондо Украинын 6 мянган комбайнер шэнэ газарай ургаса хуряалсахаяа ошохо. 2500 механизатор Куйбышевска, Саратовска, Курска, Владимирска, Липецкэ, Тульскэ областьнуудай тариалан дээрэ ажаллаха юм. Эдэнэй олонхид өөһэдынгөө оньһон техникэ хэрэглэхэ байна. Таряа хатааха талаар дүй дүршэлтэй мэргэжэлтэд, лаборантнууд комбайнернуудтай хамта ошолдохо.

ХҮДӨӨГЭЙХИДТЭ ЗОРЮУЛАГДАҺАН МАШИНАНУУДЫЕ — БОЛЗОРҺООНЬ УРИД

ФРУНЗЕ. (ТАСС-ай корр. В. Цурканенко). «Киргизстан» гэжэ 70 пресс-подборщик Россиин Федерациин таряашадта эльгээгдэбэ. Энэнь хүдөө ажахын машинануудые бүтээдэг Фрунзиин нэрэмжэтэ заводой цехүүдтэ түсэбһөө гадуур бүтээгдэһэн продукци болоно. Шэнэ машинанууд Баруун Сибирьтэ, Алтайда, ороной бусад районуудта адууһа малай тэжээл бэлдэлгэдэ хэрэглэгдэхэ юм.

Днепропетровско комбайн бүтээгшэдэй үүсхэл дэмжэн, предприятиин коллектив урда тээнь абаһан уялгануудаа хаража үзэбэ. Жэлэй дүүрэтэр түсэбһөө гадуур үшөө 100 пресс-подборщик, хүдөө ажахын элдэб машинануудай, механизмуудай 30 мянган түхэригэй запас частьнуудые хүдөөгэй ажалшадта эльгээхые шиидээ.

УКРАИНЫН КОМБАЙН БҮТЭЭГШЭДЭЙ ЖЭШЭЭ ДАГАН...

КИШИНЕВ. (ТАСС-ай корр. Н. Ружина). Азербайджанай полинууд дээрэ ажаллажа байһан Т-70С түхэлэй тракторнуудта запас частьнуудые бүтээжэ эльгээхэ гэһэн гурбадахи кварталайнгаа даабариие Кишиневско трактор бүтээлгын заводой коллектив болзорһоонь урид дүүргэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй К. Е. Ворошиловай нэрэмжэтэ Днепропетровско комбайнай заводой коллективтэ эльгээһэн бэшэгые Молдавиин трактор бүтээгшэд үргэнөөр һайшааһан байна. Хүдэлмэриин газар бүхэндэ ажалай эгээл үндэр бүтээсэ туйлахын түлөө мүрысөөн предприятида дэлгэрэнхэй.

ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ НЭГЭН

Бэшүүрэй аймагай Б... гуудай совхоздо дүршэ[лтэй] бэрхэ хүдэлмэришэд ... Тэдэнэй нэгэн — ... тор А. С. Сукнев. А[лександр] Семёнович урда жэлнүү[дэй] адли үбһэ хуряалга ... оньһожоруулагдамал ... хүтэлбэрилнэ. Нүхэр С[укнев]вой ударидадаг кол[лектив] жэлһээ жэлдэ амжалт[атай]гаар хүдэлнэ. Һаяхан Бо[д]гуудай совхозоор ... мнай конторын хажа[уда] Ажалай алдар солын ту... рүү механизаторан хүт[элбэ]рилдэг коллективэй ... хүндэдэ үргэгдэнхэй ... һэн.

А. С. Сукнев үнинэй ... шэлтэй механизатор ... Трактор жолоодожо эхи[лһээр] 30 шахуу жэл үнгэрөө ... мунист Сукнёв ажалда ... оролдосотойгоор, түрүү ... һон аргануудые хэ... байжа ажалладаг. Түрүү ... ханизаторай хүтэлбэ[рилдэг] коллектив ажахы соо ... рүүлнэ. Александр Се[мёно]вич коллектив ... нигэжэ хөөрөө һэн: ... дахи табан жэлдэ ... мнай 30—40 гаран ... ажалладаг байгаа. Х... мүнөө бүтээсэ ехэтэй ... кын ашаар эды олон ... хэдэг ажал арбан хүн ... бди. Звенодомнай һү... нэгэ оньһон түхеэрэл... косилка, нэгэ тармуур ... бан волокуша бии.

А. С. Сукнёв «Юһэдэхи табан жэлэй ударнигай» ... дэгээр шагнагданхай. ... ондо «Буряадай АССР-эй габьяата механизатор» ... хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хү... Түрүү механизатор ... шэ табан жэлэйнгээ ... ри 160 процентээр ... дүүргээ. А. С. Сукнев ... хэ, дүршэлтэй механ... байхынгаа хажуугаар ... хүдэлмэридэ, эдэбхи... хабаадалсадаг юм. ... тиимэһээ коммунист С... партиин Бэшүүрэй рай... гэшүүндэ кандидат.

Нимэл даа, Бодо... совхозой түрүүшүүлэй ... Александр Семёнович С[ук]нев.

Д.-Р. ДАМБАЕВ.

ТҮЛЭГ ДУНДАА

Хүрбын совхозой хүдэлмэришэд ниитын адууһа малда тэжээл бэлэдхэлгын күдэлмэриие эршэтэй һайнаар ябуулжа байнхай. Ажахын түбһөө зүүлжээ нэмжыһэн сабшалан дээрэ КПСС-эй гэшүүн Назим Закировай хүтэлбэрилдэг звено хүдэлнэ. Эндэ хамтадаа долоон хүн ажалладаг юм.

Звеное даагша нүхэр Закиров морин косилкада хүдэлхэ зуураа үндэр бүтээсэтэ ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Тэрэ үдэр бүри 3,5—4 гектарай ногоо унагаажа, даабаряа холо үлүүлдэг байха юм. Энэ звеногой гэшүүд 100-гаад гектарай ногоо сабшажа, хахадайнь үбһые һайн шанартайгаар һүрилэнхэй. Үдэр хоногой үнгэрхэ тума һүринүүдэй тоо олошоржо байна.

— Үбһэ хуряалгын эхилһээр хура бороо орожо, ажалдамнай һаад тойбо татана. Манай звеногой гэшүүд наратан үдэр бүхэниие һамбаашалжа, энэ шухала хүдэлмэрээ түргэн үнгэргэхые хүсэнэ. Тэжээл бэлэдхэхэ даабаряа дүүргэхэбди гээд һанагдана, — гэжэ нүхэр Закиров нандамтайгаар хөөрэнэ.

Хүрбын совхоздо тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэри түлэг дундаа ябуулагдана.

Ц.-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА,
хүдөө бэшэгшэ.
Хорниин аймаг.

...АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР В. Н. ИВАНОВТО БУРЯАДАЙ АССР-эй СОЁЛОЙ ГАБЬЯАТА ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭ ...ЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

...ческэ культура ба спорт хүгжөөлгэдэ, үндэр мэр... спортсменүүдые хүмүүжүүлэн бэлдэлгэдэ ехэ ... байһанайнь түлөө Буряадай Д. Банзаровай нэ... багшанарай институтадай физическэ хүмүүжүүл... ...ретическэ үндэһэ һууриин кафедрын ахалагша ...дүрэ буляалдалгын барилдаагаар Буряадай АССР... ...улагдамал командын тренер, СССР-эй спортын ...нүхэр Иванов Валерий Николаевичта Буряадай ...эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ гэһэн хүндэтэ ...нэрэ олгохо.

...дай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшын орлогшо В. УБЕЕВ.
...дай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

...-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
...оной августын 20.

...АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...ПУБЛИКЫН ФИЗИЧЕСКЭ КУЛЬТУРА БА ...ОРТЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ БУРЯАДАЙ ...ССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ...ДЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

...ическэ культура ба спорт дэлгэрүүлхэ, хүгжөөхэ ...ехэ хүдэлмэри ябуулһанайнь түлөө иимэ хүнүүдые ...дай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүн... ...грамотаар шагнаха:

...Цырен Ванчиковичые — «Спартак» бүлгэ... ...гэдэй спортын һургуулиин тренер.
...Лев Викторовичые — Улаан-Үдын түмэр за... ...техникумэй физическэ хүмүүжүүлгын багша.
...Надежда Георгиевнае — Зүүн-Сибириин ...логическа институтадай багша.
...Владимир Михайловичые — Улаан-Үдэ хотодо... ...нэрэмжэтэ локомотивна депогой физическэ ...методист, «Локомотив» бүлгэмэй тренер.
...Владимир Бадмаевичые — Буряадай ...Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физическэ ...ура ба спортын комитедэй түрүүлэгшын орлогшо.
...Владимир Ивановичые — «Труд» бүлгэмэй Бу... ...областной Соведэй түрүүлэгшэ.

...дай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшын орлогшо В. УБЕЕВ.
...дай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

...Үдэ, Соведүүдэй байшан.
...оной августын 20.

...АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...ШКИНСКА ҺУНГУУЛИИН 98-дахи ОКРУГҺОО БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДТЭ ...АЛТА ҮНГЭРГЭХЭ ОКРУЖНОЙ ҺУНГУУЛИИН ...МИССИИН БҮРИДЭЛЫЕ БАТАЛХА ТУХАЙ

...дай АССР-эй Верховно Соведтэ һунгалта үнгэргэ... ...дүримэй» 39-дэхи, 40-дэхи, 41-дэхи статьянуу... ...дэһөөр Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Пре... ...ингэжэ тогтооно:

...инскын аймагай Бабушкинска һунгуулиин 98-дахи ...Буряадай АССР-эй Верховно Соведтэ һунгалта ...тула нийтын эмхинүүдэй, бүлгэмүүдэн ба ...дай коллективүүдэй удаадахи түлөөлэгшэдһөө бү... ...окружной һунгуулиин комиссие баталха:

...жной һунгуулиин комиссиин түрүүлэгшэ Рябчун ...Ивановна — 6-дахи НОД-ой ОРС-ын Бабушкин... ...филиалай хүдэлмэришэд ба алба хаагшадһаа.
...жной һунгуулиин комиссиин түрүүлэгшын орлог... ...точенко Яков Федосеевич — Мысовая станциин ...холбооной узелай коммунис организациһаа.
...жной һунгуулиин комиссиин секретарь Цибин ...Лаврентьевич — Мысовая станциин узелай ...нис организациһаа.

...жной һунгуулиин комиссиин гэшүүд:
...фьев Павел Дмитриевич — Мысовая станциин хар... ...15-дахи дистанциин хүдэлмэришэд, инженерно... ...ческэ хүдэлмэрилэгшэд ба алба хаагшадһаа;
...зыкова Мария Павловна — «Туяана» гэжэ үйлэд... ...оёдолой нэгэдэлэй Бабушкинска филиалай Залуу... Бүхэсоюзна Ленинскэ Коммунис Союзай органи...
...на Галина Витальевна — эмшэ хүсөөр хангалгын ...участогай хүдэлмэришэд ба алба хаагшадһаа;
...ьков Иван Иннокентьевич — Мысовая станциин ...тивна бригадануудай халан һэлгэлгын пунктын хү... ...шэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба ...хаагшадһаа;
...нцев Иван Прокопьевич — Клюевскэ леспромхозой ...ениин профсоюзай организациһаа;
...яр Мария Михайловна — Мысовая станциин узло... больницын профсоюзай организациһаа.

...дай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшын орлогшо Г. ГАЛУШЕВСКАЯ.
...дай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

...аан Үдэ, Соведүүдэй байшан.
...76 оной августын 23.

БУРЯАД РОМАН ТУШАА ТЭМДЭГЛЭЛ

Буряад уран зохёол һүүлшын жэлнүүдтэ роман бүтээхэ талаар урмашамаар «үндэр ургасатай». Энэ үедэ Ж. Мунгоновой «Баян зүрхэн», Ц. Жимбиевэй «Гал могой жэл», Д. Батожабайн «Уулын бүргэдүүд», Ш. Бадлуевай «Түхэреэн жэл», Ц. Галановай «Хүн шубуун» гэхэ мэтэ томо зохёолнууд толилогдонхой.

Жэл ерэхэ бүри буряад уран зохёолой хүгжэлтэ үргэн дэлисэтэй, гүнзэгы удхатай боложо байһаниинь арсалтагүй. Мэдээжэ болоһон зохёолшодһоо гадна, һаяһай дүй дүршэлтэй боложо байһан залуушуулшье томо жанрта зоригтойгоор халдана. Һүүлэй дүрбэн жэлэй хугасаада аяар арбан нэгэн роман толилогдоо. (Тэдэнэй тоодо ород хэлэн дээрэ бэшэгдэһэн М. Жигжитовэй, К. Балковай, В. Митыповэй зохёолнууд оролсоно).

Зүгөөр уран зохёолой хүгжэлтые тоо, баримтаар сэгнэжэ болохогүй бшуу. Нэн түрүүн удха шанарыень хаража үзэхэ ёһотойбди. Шанарай талаар олонхи романууд үндэр сэгнэлтэдэ хүрэжэ шадаа гэжэ һананаб. Буряад романай үшөө нэгэ туйлалта юуб гэхэдэ, олон зохёол соо нийтын ажабайдалай харюусалгата асуудалнууд табигданхай. Зохёолшодой гол анхаралда — хүн, тэрэнэй сэдьхэл, бодол, эрмэлзэл. Тэрэ хүнэй хүгжэлтэдэ нийтын ямар хүсэнүүд хамаатай байнаб гэһэн асуудалые манай зохёолшод шэнжэлжэ үзэнэ.

Роман бүхэн тус тустаа өөрынгөө уран хэлээр, онсо шэнжээр, харуулһан үе сагаараа бэе бэеһээ илгарна. Янза бүриин маягтай бүтээлнүүд манай зохёолой хүгжэлтые гэршэлнэ ааб даа.

Теэд энэ зохёолнуудые бэе бэеһээнь (хонин шэнгеэр хара, сагаан гэжэ) илгажа болохогүй ха юм. Тон юрэнхыгөөр илгахада, эдэ романууд зураглаһан үйлэнүүдэй талаар түүхэтэ ба мүнөө сагай зохёолнууд болоно.

Мүнөө сагай хүнүүд тухай бэшэһэн Б. Мунгоновой «Баян зүрхэн», Ш. Бадлуевай «Түхэреэн жэл» гэжэ романуудые хаража үзэе.

«Зохёол бүриин сэгнэлтые нийтын эрилтэтэй жэшэжэ үзэхэ», — гэжэ Л. И. Брежнев партиин XXV съезд дээрэ хэлэһэн байна. Энэ шухала заабари манай сэгнэлтын эрилтэ болог лэ.

Идейнэ удха шанараараа тус хоёр роман үндэр эрилтэдэ харюусажа шадана. Зохёолнуудай гол геройнууд түрүү үзэлтэй, эрмэлзэлтэй, баян сэдьхэлтэй хүнүүд мүн. Дутуу дундануудые усадхаха, зарим хүнүүдэй ухаан сэдьхэлые «заһабарилжа», коммунизмын ёһотой барилгашадые хүмүүжүүлхэ тухай хуудаһанууд дээрэ хэлэгдэнэ.

Ш. Бадлуевай шэнэ роман хадаа урид бэшэгдэһэн «Хүнэй шарай» гэжэ номой үргэлжэлэл болоно. Түрүүшын романай идея, тэмэ, уран хэлэнэйнь арга боломжонууд үндэр сэгнэлтэ абаһан, олон уншагшадта һайшаагдаһан. Мүнөө сагай хүдөө ажахын байдалые автор бэлигтэйгээр харуулжа шадаһан байдаг.

Шэнэ роман соо уншагшад танил болоһон хүнүүдтэй арбан жэл боложо дахинаа уулзана. «Шэнэ голон» колхоз түрүүшын номдо аймагтаа эгээн ядуу ажахы һэн. Теэд түрүүлэгшэ Раднаевай, парторг Галсановай хүсөөр, ажалша зоной ашаар уданшьегүй энэ ажахы хүгжэһэн. баяжаһан байгаа. Һаяхан ядуу байдалаа мартаһан ажахынхид мүнөө омогорходог, заримдаа үлүүсэ һайрхадагшье болошоһон. Ажахын олон ажалшадай һонирхолтой образууд роман соо тобойсо гаргагданхай.

Хүнэй бодото сэдьхэл хүшэр туршалгын сагта улаан шарайгаараа харагдадаг ха юм даа. Хоёр жэл хойно хойноһоо гандуу гасалан болоjо, ажахын байдалые хойшонь татаха гэһэн үеые роман зураглана. Тарян ургаагүй, ногоон гараагүй — хүшэр хүндэ саг. Хамтын кассын мүнгөөр тэжээл худалдажа абахадаа, тархидаа таряа татахабди гэжэ ударидагшад ойлгоно. Юун бэ гэхэдэ, ажахын экономико үндэһөөрөө сабшуулха ха юм. «Ямар арга байхаб», — гэжэ асуудал үдэр, һүниин зоболон болоно. Ажахыгаа абарха боломжо һүүлэй һүүлдэ олдоно. Ангаһан газараа уһаар хангахын түлөө тэмсэһэн ажалай зураг — роман соо эрхим хуудаһанууд.

Энэ тэмсэл, уһанай эрьюулгэ шэнги, хүн зоной образуудые суглуулжа, эршэлэн харуулна. Шэрүүн туршалгада зарим хүнүүд хүсэеэ зангидана, харин үсөөн зон энэ хамтын туршалгаһаа үмсэдөө хоргодоно. Ном соо хонишон Базарданай образ шадамараар бэшэгдэнхэй. Хамтын ажалда сэдьхэлээрээ хандаһан Базардан һүрэг хонидоороо шуургантай дайралдахадаа, өөрэ тухайгаа һанаагаа зобонгүй, ажахын зөөри абархаяа оролдоно. Колхозой тоо бүридхэгшэ Ардан, жэжэ һанаатай, богони бодолтой Варвара, Раднасвай һамган Шалсама, Балдан, Норжим, Гатаб, Азаргаев, Нимаахай гэхэ мэтын хабаадагшадай нюур шарай, сэдьхэл бодолые автор үнэншэмөөр зураглаа.

Гэбэшье роман гээшэмнай ганса үйлэ харуулалга, зониие зураглалга бэшэ ха юм даа. Тэрээнһээ гадна, автор өөрынгөө зохёолой архитектор байха зэргэтэй, юрын зураглалһаа үлүүсэ бодомжотой философ байха ёһотой. Энэ хоёр эрилтэдэ нүхэр Бадлуев һайса хүрэнэгүй гэхэдэ, алдуу болохогүй. Роман хадаа хододоо уран зохёолой гү, али нийтын ямар нэгэн асуудал урдаа табиха ёһотой. «Хүнэй шарай» соо Бадлуев арад зон ба ударидагшадай асуудал тайлбарилжа шадаа. Харин шэнэ зохёолдонь үшөө ехэ асуудалнууд табигданагүй бшуу. Роман соо олон үйлэ хэрэгүүд ажабайдалан янза бүриин талые зураглабашье, бараниинь суглуулжа буйлуулһан нийтын гүнзэгы удхатай бодолдо хүрөөгүй.

Б. Мунгоновой «Баян зүрхэн» гэжэ роман мүн баһа мүнөө сагай хүдөө ажахы тухай хөөрэнэ. Зохёолой түрүүшын түсэбтэ колхозой түрүүлэгшэ Дамчеевэй образ гаранхай. Мүнөөнэй томо ажахын байдалые зураглахадаа, ажалай охиндо хүмүүжэһэн, ажалшадай дунда хүгжэһэн түрүүлэгшын харюусалгата үүргэ, тэрэнэй хуби заяас, сэдьхэл бодолые автор шэнжэлжэ үзэнэ. Гол геройн хүсэниинь хадаа хүн зонтой нягта холбоотой дээрэһээ. Өөрөө түрүү үзэлтэй, сэхэ сэдьхэлтэй Дамчеев архиншадтай, һүзэгшэдтэй, залхуу зонтой сухарилтагүй тэмсэнэ. Зүгөөр романай хэмгүй олон хуудаһанууд архидаашадта дэмы зорюулагдаа гэжэ һанагдана. Жэшээнь, обоо дээрэ болоһон архидаан тухай бүхэли бүлэг бэшэжэрхинхэй. Архидаашадай дүрсэнүүд бусад геройнуудай образһоо үлүүсэ зураглагдаһан шэнги. Харин түрүү хонишон Дармажап, агроном Маша, һаалишан Цыбжит, мелиоратор Володя гэгшэд ном соо саг зуурын айлшад мэтэ халта харагдаад лэ үгы болошоно. Манай һанахада, эдэ ёһотой геройнуудта зохёолшон анхаралаа хандуулха зэргэтэй байгаа бшуу. Мүн баһа Бадлуевай зохеол шэнги Мунгоновой роман бэе бэедээ харилсаа холбоогүй эпизодууд болошоһон «бутархай» композицитан. Бата бэхи болгожо зангидаха асуудалые Мунгонов зорилгодоо табяагүй янзатан. Уншагшад зүбшөөхэгүйдөөшье болоно бэзэ, харин минии һанахада Мунгоновой шэнэ зохёол һанаһанда хүрөөгүй.

Арбаад жэлэй урда тээ роман лэ хадаа аймшагтай ехэ туйлалта гэжэ манай турэл хэлэндэ тоотой бэлэй. Харин мүнөө зохёол бүриһөө, автораһ нюур шарай харангүй, үндэр эрилтэ табиха эрхэтэйбди.

Иимэ эрилтэтэйгээр зарим романуудые хараад үзэхэдэ, нэгэ һанамжа түрэнэ. Ниитын хүгжэлтые зүбөөр ойлгожо байбашье, зарим зохёолшоднай урдаа табиһан зорилгодоо хүрэнэгүй, һанаһан юумэеэ роман соогоо бэелүүлжэ шаданагүй, юундэб гэхэдэ, хүшэр жанрай нюусые хүсэд гартаа барижа шадаагүй. Энэ жанрта дүйтэй болоһон ахамад зохёолшодой гуурһан дороһоо заримдаа халагламаар болбосороогүй бүтээлнүүд гарана. Роман гээшэмнай уран зохёолой үндэр орьёл ха юм даа, тиимэһээ автор өөрөө ном соогоо зураглаһан үйлые философой бодолтонгоор шэнжэлжэ үзэхэ ёһотой. Шүүмжэлэгдэһэн романууд соо тиимэ гүнзэгы бодолнууд дутуу хэбэртэй. Саашадаа энэ һанамжануудые романда хандаһан зохёолшодой хадуужа абаа хадань һайн байгаа.

В. НАЙДАКОВ,
хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат.

Поэт Михаил Матусовский мэдээжэ олон дуунуудай автор юм. Совет композиторнуудтай, жэшээнь, Т. Хренников, И. Дунаевский, М. Фрадкин, В. Баснер, М. Блантер болон бусадтай тэрэ хамта хүдэлһэн байна. «Верные друзья», «Девчата», «Тишина», «Щит и меч», «Фронт без флангов», «Оптимистическая трагедия», «Блокада» гэжэ уран һайханай фильмүүдтэ тэрэнэй дуунууд зэдэлнэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ бэшэһэн дуунуудайнгаа текстын түлөө Михаил Львович Матусовский СССР-эй Гүрэнэй шанда зууршалагдаһан байха юм.

Мүнөө композитор Т. Хренниковтэй хамта «Додумался — поздравляю!» гэжэ хүүгэдэй кинокомеди зохёолсожо дүүргээ, тэрэнь «Мосфильмдэ» буулгагдана. Тиихэдэ композитор В. Баснертай хамта телевизионно гурбан хубитай «Дни Турбиных» гэжэ фильмдэ дуунуудые бэшэлсээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: поэт М. Л. Матусовский.

ТАСС-ай фотохронико.

ЭЛҮҮР БОЛОЖО БУСАДАГ

Саһан мундаргата Саян уулын хормойдо оршодог Түнхэн нютаг эм домто аршаан булагуудаар баян юм. Газар дороһоо бурьялан гарадаг халуун, хүйтэн аршаангуудынь шанарайнгаа талаар орон дотор мэдээжэ Кавказай курортнуудһаа дутуугүй, нэгэ зариманиинь үлүү һайн гэжэ эрдэмтэд элирүүлһэн байха. Түнхэн нютагай тосхон, һуурин бүхэнэй хажууда аршаан булаг бии гэхээр.

Жэмһэг тосхонһоо холо бэшэхэнэ, Эрхүү мүрэнэй эрьедэ ажалшадай амардаг газар түхеэрэгдэнхэй. Нютагай хүн зон тэрэнээ «Вышкын аршаан» гэжэ нэрлэдэг. Энэ аршаанай түүхэ хүнэй бэеын элүүртэ ямар туһа хүргэдэг тухай тобшохоноор хөөрэжэ үгэхэ хэрэгтэй.

Бүри табяад онуудай эхеэр геологууд эндэ ашагта малтамалнуудые бэдэрхэдээ, үрэмдэлгэ хэбэ. Газар дороһоо халуун уһан бурьялжа гараһан юм. Түрүүшээр Жэмһэгэй хүнүүд банида орохомнай гэжэ тиишэ ошодог байһан. Таряа хураалгын һүүлээр механизаторнууд, жолоошод Вышкын халуун уһаар комбайн, машинануудаа угаадаг һэн ха. Хэдэн жэлэй үнгэрһэн хойно энэ халуун уһанай хажууда хүнүүд сарай, отогуудые барижа, бэеэ эмшэлдэг болоо.

Эндэхи халуун уһанай шанарые эрдэмтэд наринаар шэнжэлжэ, элдэб үбшэ аргалха шэдитэй аршаан гэжэ тодоруулһан байха юм. Ажалшадай байха байшан гэрнүүд, ванна корпус эндэ бодхоогдоо. Вышкын аршаанаар нервын, арһанай, гэдэһэ доторой, эльгэнэй, үс мүсын болон бусад үбшэнгүүдые аргалхада туһатай гэжэ элирүүлэгдэнхэй.

Пансионадые даагшаар Гунга Галсанович Игнаев гурбадахи жэлээ ажаллана. Амархаяа ерэгшэдтэ ехэ хүндэтэй болоһон хүнүүдэй нэгэн. Дайнай ветеран ажалаа эмхитэйгээр ябуулхаһаа гадна, туһатай зүбшэл үгэдэг юм. Хүн зоной элүүрые хамгаалгада гуша гаран жэлэй туршада хүдэлһэн Гунга Галсанович баян дүй дүршэлөө залуу мэргэжэлтэдтэ дамжуулан үгэдэг. Тэдэнэртэ зохид зүбшөөл, һургаалнуудые заадаг заншалтай. Энэ нүхэрэй зууршалгаар А. Б. Барбаков, Н. Б. Зарбуев, Н. А. Мункуев болон бусад медицинын институтда орожо, тэрэнээ амжалтатайгаар дүүргээд, мүнөө үедэ эмшэлэгшэдээр ажаллажа байнхай.

Пансионадай хүдэлмэрилэгшэд Н. Ж. Игнаева, Е. И. Усольцева, В. Н. Кобелева болон бусад ажалдаа һайнаар хандана. Тиимэһээ амарагшадай зүгһөө баяр баясхаланда хүртэжэ байдаг.

Э. БИРБАЕВ.

ЭМХИДХЭЛЭЙНЬ ҺУЛА ЭЛИРБЭ

Райпотребсоюзай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд мэдэлдээ байһан автомашинануудые зүбөөр ашаглаха талаар ямар хүдэлмэри ябуулнаб, тоһо түлишын гаргашые, алмалтые хэр хинан шалганаб гэжэ аймагай хиналтын комитедэй гэшүүд һаяхан шалгаба. Арадай хинагшад эндэ байгаа дутагдалнуудые гүйсэд элирүүлбэ. Энээн тухай хөөрэжэ үгэлтэй гээд һанагдана.

Нёдондо райпотребсоюзай жолоошод нормоһоо гадуур 55.337 литр бензин гаргашалаа гэхэ гү, али энэнь бүхыдөө 3.898 түхэригтэ болоно. Байгша оной 6 һарын туршада хараалһан түсэбһөө гадуур 35 677 литр бензин галдаа.

Аймагай эд хэрэглэгшэдэй союзай автобаза яахадаа, ямар ушарһаа тоһо түлишын элдэб зүйлнүүдые гадна ехээр гаргашалха баатай болооб?

Автобазын мэдэлдэ байһан 70 автомашинын 75 процентнь 10 гаран жэлэй туршада ашаглагдана. Тэдэндэ хэрэгтэй запасной частьнууд олоор дуталдана. Тиимэһээ жолоошод бензин, тоһоёо гоожуулһан автомашинануудаар ашаа зөөхэ баатай болоно. Бензин болон элдэб зүйлэй тоһон эндэ бүридхэлдэ абтажа, тон наринаар, нормын ёһоор жолоошодто үгтэдэггүй гэжэ онсо тэмдэглэхэ шухала. Автобазын диспетчер О. А. Маркова тоһо, бензинэй талонуудые жолоошодой һанаһан соонь үгэжэ байдаг гэжэ арадай хинагшад шалгалта хэхэдээ элирүүлһэн байна. Холын замда гараһан жолоошод «сэдьхэл нимгэнтэй» Марковае шадамар бэрхээр үгэдөө оруулжа. 500 литрһээ дээшэшье бензинэй талонуудые абажархидаг юм.

Хэды шэнээн модоной зайһаа ашаа зөөхэдэ, хэды литр бензин гаргашалагдаха ёһотойб гэһэн техническэ заабари анхаралда абтадаггүй байха юм. Автобазын диспетчер, механигшье машинануудай спидометр харуулһан зайе тэмдэглэдэггүй, тэдэнэй хэдыниинь хүдэлдэг юм гэжэ мэдэхэгүй байһаниинь элирээ. Эдэ бүгэдые һайн мэдэһэн жолоошод гүрэнэй машина өөрын хэрэгтэ хэрэглэхэдээ бензин, тоһо түлишын зүйлые хайра гамгүйгөөр гаргашалдаг байха юм.

Автобазын начальник А. Ф. Разуваев, ахамад инженер М. С. Афанасьев гэгшэд жолоошодой путёвко шалгаха, хэды шэнээн бензин гаргашалха хүдэлмэридэ оройдоошье һаналаа табидаггүй, «хүбүүдэйнгээ» һэшхэлдэ баатаар найдашанхай.

Һарын туршада эндэ гаргашалагдаһан тоһо, түлишые бухгалтер А. Савельева даанхай. Харин диспетчер О. Морозова энэ хугасаада хэрэглэгдэһэн тоһо түлишэ хэрэглэмжэһээ гаргаха хүдэлмэри хэдэг. Баазын ахамад бухгалтер А. Е. Уженкова тэдэнэй үгэһэн тоосоое наринаар шалгадаггүй гэжэ элирүүлэгдээ.

Арадай зөөри хамгаалагшадай шалгалтын дүн хиналтын комитедэй ээлжээтэ за... [illegible] хаагдаба. Бензин болон бусад тоһо түлишые хэмнээ ехээр гаргашалһанайнь түлөө автобазын начальник А. Ф. Разуваевта, ахамад бухгалтер А. Е. Уженковада шанга донгодолго соносхогдоо. Харин ахамад инженер Е. Ф. Савельевтэ, экономист М. С. Афанасьевада шанга һануулга хэгдээ.

Автобазын хүдэлмэри ойрын үдэртэ һайжаруулха талаар шиидхэхы хэмжээ абахыень арадай хиналтын комитет тус коллективэй хүтэлбэрилэгшэдтэ дурадхаба.

С. ГОНСОРОНОВ,
Бэшүүрэй аймагай арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.

АНГУУШАДАЙ АНХАРАЛДА

Манай Совет гүрэн байгаалиин баялигые аршалан хамгаалха хэрэгтэ анхаралаа саг үргэлжэ табижа байдаг. Энэ асуудалаар шухала тогтоолнууд баталан абтаганхай. промышленна предприяти, колхоз совхозуудта, нийтын эмхи зургаануудта ехэ хүдэлмэри ябуулагдана. Байгаалиие хамгаалха гурим хазагайруулһан эрхэтэн Совет хуулиин урда харюусаха уялгатай.

«Байгаалиин баялигые ямаршье зүбшөөлгүйгөөр эдлэһэн, тэрэниие муу болгоһон эрхэтэд хуулиин ёһоор харюусалгада хабаадуулагдахадаа, байгаалида хэды шэнээн хохидол ушаруулһанайнгаа түлөө яла түлэхэ» — гэжэ байгаалиие хамгаалха РСФСР-эй хуулиин 21-дэхи статья дотор хэлэгдэнэ.

Байгаалиие хамгаалха гурим, агнууриин болзор түрүүшынхиеэ эбдэһэн хүнүүдтэ гүрэнэй захиргаанай зүгһөө зэмэ тохогдохо. Хуулиин наһа гүйсэһэн СССР-эй эрхэтэн бүхэн ангуушадай бүлгэмдэ һайн дураараа орожо, тусхай зүбшөөлөөр агнууриин буу зэбсэг худалдан абаха арга боломжотой юм. Агнууриин гурим шудалһан, бүлгэмэй гэшүүн байһанай түлбэри сагтань түлэһэн хүн бүхэн хууляар хараалагдаһан болзорто агнаха эрхэтэй.

Ан олзоборилдог аймагуудтахи бэлэдхэлэй пунктнуудтай продукци тушааха хэлсээ баталһан ан олзоборилдог ажахын ангуушад, агнуурида эльгээгдэһэн колхозой гэшүүд ангуушадай бүлгэмдэ оронгүй, олзоборилжо болоно. Тэдэнэр гүрэнэй тусхай түлбэри түлэдэг байха юм.

Агнуурида гараһан, олоһон олзоёо бэлэдхэлэй пунктда тушаахаяа ерэһэн хүн бүхэн ангуушанай билет өөртөө абажа ябаха зэргэтэй.

Ангуушадай диилэнхинь байгаалида гамтайгаар хандадаг, агнууриин болзорые наринаар сахидаг гээшэ. Гэбэшье, нютаг бүхэндэ хулгайгаар агнуури хэдэг хүнүүд үшөөл олон гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

«Агнууриин болзор наринаар сахиха гуримые саашадань һайжаруулха, гүрэнэй олзо тушаалгые эбдэлгэтэй, хуули бусаар ангай арһа зондо худалдалгатай эрид тэмсэхэ тухай» гэһэн РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1972 оной декабриин 15-да баталан абаһан шиидхэбэри дотор ингэжэ хэлэгдэнэ: «Хорюулта үедэ ямаршье зүбшөөлгүйгөөр һомотой буутайгаар олзодо гараһан хүнүүдэй уголовно харюусалгада хабаадуулагдахаар зэмэ хээгүй байбалнь, тэдэндэ яла түлүүлхэ, буунь абаха».

«Агнууриин буу зэбсэг хэрэглэхэ ба хадагалха, тэдэниие бүридхэлдэ абаха, худалдаха гурим эбдэлгэтэй эрид шууд тэмсэхэ тухай» гэһэн Указ РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум байгша оной июниин 28-да баталан абаа.

Ангуушанай билет үгы, дотоодын хэрэгүүдэй органуудай зүбшөөлгүйгөөр хүнүүдтэ агнууриин зэбсэг худалдагдахаа болинхой. Агнууриин зэбсэг хадагалха гуримые, буу ондоо хүндэ зүбшөөлгүйгөөр худалдаха, тэдэниие бүридхэлдэ абаха гуримые эбдэһэн эрхэтэд бууга абтуулха, үгышье һаа 20 түхэриг яла түлэхэ гэжэ энэ Указ дотор хэлэгдэнэ.

Хатуу һомото, агнууриин бусад буунуудые хүн зоной ажаһуудаг газарта ямаршье зүбшөөлгүйгөөр хэрэглэһэн хүнүүдэй уголовно харюусалгада хабаадуулагдахагүй байбалнь, тэдэнэртэ захиргаанай зүгһөө 30 түхэриг хүрэтэр яла түлүүлхэ. Архинша, ухаанай үбшэнтэй хүнүүдтэ байһан буу, һомон дары абтаха болоно.

Байгша оной июнь һарада баталан абтаһан хуулиие эбдэһэн эрхэтэдэй хэрэг ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай, тэдэнэй административна комиссиин заседаниинууд дээрэ харагдаха юм. Агнууриин буу зэбсэг худалдан абаха, бүридхэлдэ абаха ба тэдэниие хадагалха асуудалнуудые шэнэ хуули гуримшуулаа гэжэ хэлэлтэй. Энэ хуули нийтын гурим сахиха хэрэгтэ нилээд туһатай гэжэ онсо тэмдэглэхэ шухала.

С. ПЕРЕПАНОВ,
Буряадай АССР-эй дотоодын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо.

ДҮТЫН ЗҮҮН ЗҮГТЭ БУУ ЗЭБСЭГ БҮТЭЭЛГЫЕ ХЭН ҺҮЖЭРӨӨНЭБ

...гүрэнүүдэй ба пра... ...нүүдай толгойлог... ...маршье бүлэглэлдэ ...оронуудай Колом... ...олоһон V ...он... ...дээрэ үгэ хэлэхэ... ...үедэ Дүтын Зүүн ...байдал дэлхэй дээрэ ...аюул түбэгтэй, түг... ...тэй газар болоод бай... ...тэмдэглэбэ.

...тараан эзэмдэһэн ...ар нютагуудтаа һуу... ...эндэхи хүн зониие ...ан харшалха. дар... ...улжэхэ зорилготой ...түримхэн политика, ...боложо байһан шу... ...алгата дайн. Дүтын ...тэй гүрэнүүдэй до... ...хэрэгүүдтэ империа... ...нуудай ба нефтиин ...нүүдэй хамаарал... ...байдалые улам ...гүй болгоно.

...ин стратегическэ ...ла районадхи, угайд... ...огтуурингүй байдалые ...үгшүүрилтэй болгохо ...хэрэгүүдые һү... ...гүйн тула тон бэеэ ...болгоомжотой бай... ...тэ бүхы гүрэнүүдэй. ...үрүүн уласхоорондын ...айдал хангахын түлөө ...алга дүүргэдэг ООН-... ...үлгүйн Соведэй саг ...ын гэшүүдэй урда та...

...районда буу зэбсэгүү... ...бүтээн гаргалгые ... нүлөөлхэ ту... ...асуудалые КПСС-... XXV съезд дээрэ ... Союзай та... ...игаашье һаань, ба... ...хэдэ хэдэн гүрэнүүд ...Зүүн зүгтэ буу зэб... ...бүтээн гаргалгые ...үргэдхэн, холын ...бодолгүй алхамуудые ...байһаниинь халагла...

...ал һүүлэй хоёр жэл ...олбооото Штадууд 3 ...рдһаа үлүү долларой ...мүнөөнэй добтолхы ...зэбсэгүүдые Израильда ...эн байна. Израилиие ...зэбсэгжүүлхэ гэһэн ...литика хадаа Холбоо... ...тадуудтан холбоотой ...Зүүн зүгэй Персид... ...эйн оронуудай сэрэ...

...гэй хүсые үргэдхэхэ зорилготой пентагоной нийтэ хараа бодолой нэгэ хубинь болоно гэжэ баримтанууд элирхэйлэн гэршэлнэ.

1973 онһоо 1975 он болотор США 3,3 миллиард долларой сэнтэй элдэб түхэлэй буу зэбсэгүүдые, түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдые американ нефтиин табан ехэ монополиин горитой нүлөө үзүүлдэг орондо — Саудовска Аравида худалдаһан байна. Американ сэрэгэй мэргэжэлтэдэй хүтэлбэри доро, эдэнэй хабаадалгатайгаар Саудовска Аравиин газар дээрэ далайн сэрэгэй ба агаарай-сэрэгэй хэдэн бааза баригдана.

СЕНТО гэдэг сэрэгэй бүлэглэлые һэргээн эдэбхижүүлхые эрмэлзэн, США һүүлэй жэлнүүдтэ Иранда зэбсэг хэрэгсэлнүүдые худалдалгаяа эрид ехэдхээ. Һүүлэй дүрбэн жэл соо Иран 10,4 миллиард долларой добтолхы түхэл шэнжэтэй шэнэ буу зэбсэгүүдые, тэрэ тоодо сэрэгэй реактивна самолёдуудые США-һаа худалдажа абаһан байха юм. «Хойто зүгһөө аюулай тохёолдоһон дээрэһээ» Иран ороноо хамгаалхын тула иимэ ехэ сэнтэй буу зэбсэгүүдые худалдажа абаха баатай болоно гээд империалис номнол сагааруулхые һэдэнэ. Ирантай хүршэ ёһоной харилсаа холбоогоо хүгжөөхэ гэһэн залан сэхэ политикаяа Советскэ Союзай хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлдэг байһаниинь мэдээжэ. Иранай хүтэлбэрилэгшэдэй мэдэрһэнэй ёһоор, совет-иранай гүрэнэй хилэ хадаа эб найрамдалай хилэ болоно. Иранай сэрэгэй хүсэ шадалаа иимэ мэгдүү яаралтайгаар үргэдхэхыень баадхаһан ямаршье үйлэ хэрэгүүдые СССР бэелүүлдэггүй юм гээд нүлөө ехэтэй американ политическэ ажал ябуулагшад сэхэ руунь мэдэрнэ. «Персидскэ тохой ба энэ шадар Советскэ Союзай бэелүүлжэ байһан үүргэ тус районой гүрэнүүдэй, мүн баруун оронуудай зэбсэг хэрэгсэлнүүдые үлүүсэ ехээр бүтээхэ, сэрэгэй хүсэеэ хүгжөөхэ талаар ямар нэгэ нүлөө үзүүлнэгүй» гэжэ сенатор Эдвард Кеннеди тэмдэглэбэ.

Үнэн дээрээ Холбоото Штадуудһаа Иранай дулдыданги байдалтай байхын түлөө Вашингтон американ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые ехээр худалдана бшуу. Сэрэгэй шэнэ техникэ Иранда «нэбтэрүүлхэ» гэһэн шалтагтайгаар американ 24 мянган мэргэжэлтэд, гол түлэб сэрэгэй алба хаагшад тиишэ эльгээгдэһэн байгаа. Пентагоной тоолон гаргаһанай һүүлээр 1980 ондо Иранда, Персидскэ тохойн оршондо 150 мянган американ мэргэжэлтэ байха юм.

Холбоото Штадууд айхабтар ехэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые Иранда худалдахадаа, өөһэдынгөө аша туһа харана гэжэ Баруун Германиин «Ди вельт» газетэ бэшэнэ.

США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджерэй август һарада Тегеранда ошоод бусалгын дүнгүүд тухай мэдэхэ байһан дээрэһээ США-гай зонхилхы тушаалтад эдэ буруушаалгануудые, үндэһэ баримтатай һэргылэмжэнүүдые анхаралдаа абаха ушартай болоно. Киссинджер Иранай ниислэл хотодо үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Иран 2—3 миллиард долларой сэнтэй буу зэбсэгүүдые жэл бүхэндэ США-һаа худалдажа абаха байна гэжэ мэдүүлээ. 1980 ондо Холбоото Штадууд 10—15 миллиард долларой сэрэгэй түхеэрэлгэнүүдые, хэрэгсэлнүүдые Иранда худалдадаг болохо байна.

Эб найрамдалай хэрэгтэ аюул түбэгтэй ажал ябуулгада Англи эдэбхитэйгээр хабаадалсана гээд тэмдэглэхэ шухала. «Чифтен» түхэлэй 1.200 хүндэ танк Иранда худалдаха байһан тухайдаа оборонын министр Мейсон һаяхан соносхоо. Шэнэ үгэсөөнэй хэгдэһэн тухайда «Файнэншл таймс» газетэ августын 10-да мэдээсээ һэн.

1973 онһоо хойшо дэлхэй дээрэ нефтиин үнэ сэнгэй дүрбэ дахин нэмэхэдэ, нефть ехээр олзоборилдог Дүтын Зүүн зүгэй оронууд, нэн түрүүн Иран, Саудовска Арави айхабтар ехэ нэмэлтэ ашаг олзо абадаг болонхой. Жэшээнь, 1973 ондо бусад гүрэнүүдтэ нефть худалдаһанһаа Иранай 4,5 миллиард долларой ашаг олзо абадаг байгаа һаань, харин 1975 ондо энэнь 16,9 миллиард долларто хүрэһэн байна. Эдэ бүхы мүнгэ зөөриин Иранай национальна хүгжэлтын аша туһада хэрэглэгдэхын түлөө бэшэ, харин сэрэгэй бэлэдхэл үргэдхэхын тула империалис гүрэнүүд ехэ оролдолго гаргана. Энээнтэй дашарамдуулан, хүндэ индустри, нефтехими, машина бүтээлгэ гэхэ мэтэ һалбаринуудые байгуулха талаар Иранай правительствын үргэн ехэ түсэбүүд мүнгэ зөөриин дутагдалһаа боложо, ехэ гарза хохидолдо, һаатална ороод байнхай. Сэрэгэй гаргашануудай айхабтар ехэ болоходонь, Иранай ажалша арадай байдал улам үгытэн ядуу, ахир тулюур болоно. Тиигэжэ социально-экономическа хубилалтануудые хэлгэдэ хангалтагүйгөөр нүлөөлнэ, совет-иранай харилсаас бэхижүүлхэ замда нэмэлтэ тойбо татана.

Баруунай оронуудһаа буу зэбсэгүүдые ехээр худалдажа абаһанаа сагааруулхые оролдон, Ирак ба Иранай хоорондохи хёмороо зүришэлдөөе Иранай хүтэлбэрилэгшэд шалтагаан болгожо дурдана. СССР ба Иракай хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон тухай 1972 ондо гар табигдаһан договорой бии байһаниинь хангалтагүй гэжэ Тегеран һанаагаа зобонгёор мэдүүлээ һэн. Теэд энэ договор гурбадахи орондо зүрюу харшаар табигданхай бэшэ, харин Дүтын Зүүн зүгтэ бата эб найрамдал хангаха, хани хүршэ ёһоной холбоо барисаае бэхижүүлхэ зорилготой бшуу. Ирак ба Иранай хоорондохи харилсаан 1975 оной мартһаа хойшо заһарһан байна. Энэнь Персидскэ тохойн ба Дүтын Зүүн зүгтэхи бүхы оршон байдалые гуримшуулан заһаруулгада һайнаар нүлөөлхэ байһандань этигэхээр. Иимэ оршон байдалда Иранай сэрэгэй хүсэеэ үргэдхэхые баадхаһан шалтагаан усадхагдан зайсуулагдаха зэргэтэй.

Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые ехээр худалдан абалга, бүтээн гаргалга совет-иранай харилсаанда, Иранай үндэһэн национальна аша туһада хоро хүргэхэ байна.

С. ЛОСЕВ
(ТАСС).

Уласхоорондын шэнжэлэл

ШУХАЛА ҮЙЛЭ ХЭРЭГҮҮД

Сэрэгэй бүлэглэлдэ хабаададаггүй гүрэнүүд ба оронуудай правительствануудые толгойлогшонорой V конференци дулдыданги бэшэ Шри-Ланкын ниислэл хотодо хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Тус конференцидэ хабаадагшад уласхоорондын байдалай шухала асуудалнуудые, мүнөө сагта сэрэгэй бүлэглэлдэ хабаадахагүй ябадалай үүргэ ба удха шанар, тэрэнэй саашанхи арга боломжонууд тухай зүбшэн хэлсэбэ.

Сүлөөрүүлэгдэһэн залуу гүрэнүүдые шэнэ түхэлэй колониализмын һабарта оруулха гэһэн империализмын хорото һэдэлгэдэ харюугай сохилто боложо үгэһэн энэ хүдэлөөн орёо бэрхэшээлтэ ехэ зам дабан гаранхай. Хэрбээ 1961 ондо анха түрүүшынхеэ Белградта зарлагдаһан конференцидэ сэрэгэй бүлэглэлдэ ородоггүй оронуудай оройдоо 25 процентнь хабаадаһан һаа, энэ жэлдэ үнгэргэгдэһэн конференцидэ тэдэнэй тоо гурбанһаа үлүү дахинаар олошорбо. Вьетнамай социалис республика, Лаосой арадай-демократическа республика ба Демократическа Кампучи энэ хүдэлөөнэй зэргэдэ нэм... оронхой. Тэрэшэлэн олон жэлдэ шанга тэмсэл хэһэнэй ашаар, Португалиин колониальна империин хүмэрин унаһанай һүүлээр эрхэ сүлөөтэй болоһон Анголын арадай республика ба Африкын бусад гүрэнүүд энэ хүдэлөөндэ оролсонхой.

Конференциин бүхы хүдэлмэри, тэрээндэ хабаадагшадай олонхинойнь хэлэһэн үгэнүүд, баталан абаһан документнүүдынь тус хүдэлөөнэй өөрынгөө анха түрүүшынгээ уг, зорилгонуудта үнэн сэхэ байһаниие гэршэлнэ. «Олонхидойнь хэлэһэн үгэнүүд империализмые, колониализмые, расизмые, фашизмые, сионизмые, экономическа талаар мүлжэн дарлаха ябадалые зэбүүрхэн буруушаана» гэжэ Рейтер агентствын корреспондент Коломбоһоо мэдээсэһэн байна. Үнэхөөрөө, Коломбодо үнгэргэгдэһэн хуралдаанда хабаадагшад уласхоорондын шахардуу шанга байдалай һуларуулагдаад байһан үедэ империализмда, эзэрхэг түримхэй ябуулгадаа ба дайн сэрэгтэ эсэргүү, колониализм ба шэнэ түхэлэй колониализмда эсэргүү, арадуудай сүлөөрэлгын тэмсэлнүүдые дэмжэлгэдэ зорюулагдаһан тэмсэлээ үшөө шангаар, нэгэ уг зорилготойгоор ябуулхаар бэлэн байһанаа харуулба. Энэ хадаа конференциин туйлаһан ехэ амжалта мүн.

Конференциин болохын урда тээ мүн хүдэлмэриинь ябуулагдажа байха үедэ империалистнууд, тэдэнэй Пекиндэхи туһамаршад сэрэгэй бүлэглэлдэ хабаадахагүйн түлөө хүдэлөөе империализмда эсэргүү уг зорилгоһоонь хадууруулхые бүхы шадалаараа оролдоһон, энэ хүдэлөөндэ доторһоонь урбалта хүүлэхэ, тэрэниие өөрынь үнэн союзнигууд — социалис хани нүхэсэлэй оронуудһаа холодуулжа, империализм ба социализм хоёрые адлирхуу харуулхые оролдоһон байха юм.

Эдэ бүхы һэдэлгэнүүдтэ конференци дээрэ шанга сохилто үгтөө. Конференцидэ хабаадагшадай олонхинь хүгжэжэ байһан оронуудта Советскэ Союзай, социалис бусад оронуудай хайшаагаар хандадаг байһан тухай ехэ һайшаалтайгаар хэлээ, конференциин түрүүлэгшэдэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй эльгээһэн амаршалгые халуунаар һайшаажа, эб найрамдалай, эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ даанхай байдалай түлөө, арадуудай социальна хүгжэлтын түлөө бодоһон хүсэнүүдые саашаданъ нэгэдхэхэ хэрэгтэ туһалхаар бэлэн байһан тухайгаа тэдэнэр хэлэһэн байна.

Коломбодо үнгэргэгдэһэн конференциин уласхоорондын байдалда тон шухала үйлэ хэрэг боложо, тэрэнэй үрэ дүнгүүдэй мүнөө үе сагай шухала асуудалнуудые шиихэлгэдэ нүлөөгөө үзүүлхэ байһанда ямаршье һэжэг түрэнэгүй.

ШАНГА ТУЛАЛДААНАЙ УРДА ТЭЭ

Үнгэрһэн неделидэ Канзас-Сити городто үнгэргэгдэһэн США-гай республиканска партиин национальна съезд боложо, ноябриин 2-то зарлагдаһан президентын һунгалтын урда тээ Америкын политическэ байдалай «зүжэгтэ» һүүлшын тодорхойлгонууд оруулагдаба. «Кемпер-арена» гэжэ спортивна зал соо арсалдаа буляалдаан яһала боложо, республиканецууд США-гай президентын тушаалда өөһэдынгөө кандидадаар Дж. Фордые дэбжүүлбэ. Сагаан байшандахи үндэр тушаалай һууриин түлөө түгэсхэлэй шанга тэмсэлдэ Джорджия штадай губернатор байһан Дж. Картер гэгшэ бодохонь. Тэрэ үнгэрһэн һарада демократическа партиһаа президентын тушаалда кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн байна.

Канзас-Ситидэ республиканецуудай съездээ арсалдаа ехэтэйгээр үнгэргэһэн һаа, демократуудай съезд нэгэ хараа бодолтойгоор үнгэрөө. Энээниие иимэ нэгэ жэшээгээр харуулжа болоно. Һүүлэй үедэ Дж. Форд тон үсөөхэн тоогоор үлүүлжэ, илалта туйлажа гараа: Дж. Форддо 1.187 делегат, Калифорни штадай губернатор байһан Р. Рейганда 1.070 делегат дуугаа үгөө.

Парти доторойнь Рейган гэгшээр толгойлогдоһон хархис үзэлтэнэй хүсэ ехэтэй бүлэг дотоодын ба гадаадын политикын олохон асуудалнуудаар Дж. Форддо, тэрээндэ дүтэ байгшадта баруунай тала баримталха талаар горитой нүлөө үзүүлжэ шадаа. Энэ ушар һунгалтын үедэ партиин баримталха съездын батлаһан программа сооһоошье элеэр харагдана. Америкын политическэ шэнжэлэгшэдэй бултанайнь һанамжаар тэрэ программадань ямаршье хубилалта хэгдээгүй. Тиигэжэ «партиингаа нэгэдэлэй ашаа туһые» хаража. Фордын һунгалтын урда тээхи кампаниин хүтэлбэрилэгшэд Рейганэй тала баримталагшадай нүлөөдэ ороо. Рейгантан хадаа уласхоорондын шахардуу шанга байдалые һуларуулха политикые шүүмжэлһэн хубилалтануудые программада оруулжа шадаа. Энэ документ дотор Советскэ Союзтай харилсаа холбоо һайжаруулгын шухала удха шанартай байһан тушаа тэмдэглэгдэнэ. Гэбэшье тус документын авторнууд США-гай сэрэгэй хүсэ улам ехэ болгохын түлөө шэнэ, бүри ехэ хүсэтэй буу зэбсэгүүдые бии болгохын түлөө оролдожо байһанаа харуулна. Үшөө тиихэдэ тэдэнэр Дүтын Зүүн зүгтэхи шахардуу байдалые, Номгон океанай, дэлхэйн бусад районуудтахи байдалые сэрэгэй хүсөөр шиидхэхэ хүсэл эрмэлзэлтэй.

Дотоодынгоо политикада финансово-экономическа талаар бэрхэшээлтэ байдалһаа гараха зорилгоор программын авторнууд капиталис байгуулалтын мэдээжэ онол аргануудые — ехэ хонжоо наймаа, тэрэнэй ашаг олзо дэмжэхэ, тиихэ зуураа социальна хэрэглэмжэдэ заатагүй хэгдэхэ гаргашын хэмжээ бага болгон, «арьбалалта» хэхые дурадхана.

Баруунай тала баримталдаг хүсэнүүдэй баалалтаар энэ программада оруулагдаһан олохон юумэн Америкын олон миллион һунгагшадай хүсэл найдабаринда харюусанагүй. Имагтал эдэ һунгагшад ерэхэ ноябриин 2-ой үдэр үнгэргэгдэхэ һунгалтада шиидхэхы үгэеэ хэлэхэ байна бшуу.

ЗОРЮУТА ЭМХИДХЭГДЭҺЭН ХОРОТО ЯБУУЛГАНУУД

Һүүлэй үедэ ФРГ-гэй ба Баруун Берлинэй зүгһөө ГДР-эй гүрэнэй хилэ эбдэхэ ушар олошоронхой. Августын 13-да баруун Берлиндэ хорото зорилгоор олон хүнэй хабаадалгатай митинг үнгэргэгдэбэ. Ушарынь юуб гэхэдэ, немец хүдэлмэришэн-таряашанай гүрэнэй өөрынгөө аюулгүй байдалые хамгаалан, ГДР-эй хилэ дээрэ найдамтай һайн хана бодхооһоорнь энэ үдэр 15 жэлэй ой гүйсэһэн байна. Эндэ сугларагшад гол түлэб ФРГ-һээ ерэһэн шэнэ түхэлэй фашистнууд, үһөөгөө абахые һэдэгшэд гартаа галтай модо барижа, урдань рейхстагай байһан гэрэй дэргэдэ сугларaa.

ГДР-эй гүрэнэй хилэ ходо эбдэхэ баһөөгөө нэхэгшэдэй хорото зорилготойгоор суглараха ябадал НАТО-гай хүтэлбэрилэгшэдөөр дэмжэгдэнэ. Европодохи политическэ байдалые хубилгаха зорилгоор НАТО-гай хүтэлбэрилэгшэд урдань ГДР-тэ эсэргүү хорото ябуулгануудые нэгэтэ бэшэ хэһэн гээшэ.

Баруун Германиин правительствада ородоггүй ХДС ба ХСС гэдэг хоёр парти ГДР-тэ эсэргүү хорото ябуулганууда эдэбхи ехэтэйгээр хабаадажа, мүнөөнэй правительствынгаа «зүүн зүгэй политикые» буруу болгоохые, Европодохи шахардуу шанга байдалые һуларуулхын түлөө тэмсэлдэ һаад тохёолдуулхые оролдоно. Дурсагдагша партинуудай хүтэлбэрилэгшэд Штраус, Коль болон бусад Германиин бэеэ даанхай хоёр гүрэнэй хоорондохи хилые «Германи доторой хилэ» болгохо гэһэн һанамжаяа орхиногүй.

Гэбэшье, эдэ хорото ябуулгануудай удамаршадай юушье туйлажа шадахагүйнь мэдээжэ. «1961 оной августын 13-да панхаруудтан һалаһан. ГДР-тэ эсэргүү политикые мүнөө үедэ хэн һэргээхые оролдоноб, тэрэнэй урагшагүйдэхэнь ойлгоостой. Эб найрамдалай ба социализмын аша туһада бидэнэр ГДР-эй гүрэнэй хилые хэзээдэшье хамгаалжа шадахабди гэжэ СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СЕПГ-гэй Берлинэй окружкомой нэгэдэхи секретарь К. Науман августын 13-да ГДР-эй ниислэл хотын арадай дружинын ба хүн зоной митинг дээрэ хэлээ.

А. БИРЮКОВ,
В. ЧУКСЕВ,
В. ГОНЧАРОВ
(ТАСС).

СЭЛЭНГЭҺЭЭ МЭДЭЭСЭНЭ

ШЭНЭ БАРИЛГАНУУД

Кировэй нэрэмжэтэ совхозой түб — Харганаа тосхон жэл ерэхэ тума урган хүгжэнэ, гэр байрын, барилгын хэмжээн 1970 онһоо хойшо гурба дахин ургаа. Үнгэрэгшэ, мүн энэ жэлдэ мэргэжэлтэд болон механизаторнуудай байха арбан гэр толлогдобо.

Байгша оной июль һарада совхозой конторын хэдэн олон таһалгатай хоер дабхар, үндэр һаруул байшан ашаглалгада тушаагдаа. Тэрэшэлэн 50 үхибүүдэй баглаамжатай саадай байшан баригдажа байна.

Харганаагаархин түрэл тосхоноо болбосон түхэлтэй, гоё һайхан болгохо талаар ехэ хүдэлмэри хээ, хэжэшье байһаар. Тэдэнэй хүсөөр тосхоной гудамжануудаар элдэб түхэлэй хэдэн зуун һөөг бургааһан һуулгагдаба.

ЭРХИМ ХОНИШОН ВЕНГРИ МОРДОБО

Цырендоржо Шиндаков табан жэлэй туршада хонин ажал дээрэ хүдэлжэ нилээд ехэ дүй дүршэлтэй болоһон. Ажалдаа ходо урагшатай, эрхим түрүү хонишодой нэгэн. Үнгэрэгшэ жэлэй дүнгөөр Ленинскэ комсомолой шангай лауреадай үндэр нэрэ зэргэдэ хүртөө һэн.

Энэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абажа, Сэлэнгын аймагай залуу хонишодой түрүү зэргэдэ жагсаа. ВЛКСМ-эй Сэлэнгын райкомой зууршалгаар тэрэ Венгриин Арадай Республика — аяншалалгада мордобо.

ЭДЭБХИТЭЙ УНШАГШАД ОЛОШОРНО

Сэлэн-Дүүмын библиотекэ 16 мянган хэһэг номуудтай. Буряад, ород хэлэн дээрэ хэблэгдэһэн элдэб янзын номуудые библиотекэһээ абажа уншамаар. Эдэбхитэй уншагшадай тоо олошорно. Хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, малшад, багшанар, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, пенсионернүүд болон пионернүүд эндэ таһалданагүй. Библиотекын хүдэлмэрилэгшэд уншагшадай эрилтые хүсэд хангахын тулада шэнэ номуудай выставкэ саг үргэлжэ эмхидхэдэг, уншагшадай захил болон һонирхолые мэдэжэ абадаг юм.

ПИОНЕРНҮҮД АМАРНА

Сурхайта нуурай эрьедэ түбхинэһэн «Уголёк» гэжэ пионернүүдэй лагерьта хоёр зуу гаран пионернүүд — олонхинь шахтернуудай хүбүүд, басагад амарна.

Үхибүүдэй зунай амаралта һайнаар эмхидхэгдээ. Пионернүүдэй наадаха, сэнгэхэ газарнууд бодомжотойгоор түхеэрэгдээ. Тус лагерьта дүй дүршэлтэй багшанар, хүмүүжүүлэгшэд, пионервожатанууд үхибүүдэй амаралтые һайнаар эмхидхэнэ.

ҺААЛИШАД МАГТААЛТАЙ

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой Бэрхэ-Дабаанай фермын һаалишад жэлэй эхинһээ эршэтэй шангаар ажаллажа байнхай. Тус фермын һаалишад июль һарынгаа түсэбые 110,8 процент дүүргэһэн, һаамхай үнеэн бүриһөө 300 килограмм һү һааһан. Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үетэй сасуулхада, 48 центнер үлүү ехэ һү һааһан байна. Тиигэжэ тус фермын һаалишад аймагай һаалиин фермэнүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлжэ, партиин Сэлэнгын райкомой болон аймагай Соведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг абаа.

Р. БАЛДАНОВ,
манай корр.

ЭМДЭ ОРОДОГ СЭСЭГ

Эртэ урда сагһаа хойшо хүн зон байгаалитай дүтөөр нүхэсэжэ, баялиг нюусануудыень бэдэрһээр, энэ хүрэтэр ерээ ха юм. Янза бүриин ногооной хүнэй бэе тамирта аша туһатайе шэнжэлэн оложо шададаг байгаа.

Манай хэрэглэдэг эм домой зарим нэгэниинь элдэб түрэлэй сэсэг, набша, ногоогоор хэгдэдэг юм гэжэ мэдэнэбди.

Эм хэдэг ургамал манай республика дотор угаа элбэг гээшэ.

Буряадай аптекэнүүдэй управлениин хүдэлмэрилэгшэд А. А. Алексеева, Н. А. Кончельман, геоботаник Б. И. Мехеева гэгшэдэй бэшэһэн «Буряад ороной эмтэй ургамалнууд» гэһэн ном эм хэдэг набша, ногоо суглуулдаг хүндэ ехэ туһатай гэжэ һанахаар.

Энэ ном соо ургамалые хайшан гэжэ, яагаад түүхэб, хатаахаб гэхэ мэтын туһатай зүбшэл бии.

Байгаалиин хэшэг — набша сэсэг, ой модо гамнан, хамгаалжа ябаха гээшэ бултанай нангин уялга мүн.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Байгал шадар ургадаг эмдэ ородог Аканит гэжэ сэсэг.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ШЭНЭ АПТЕКЭ

Бэшүүр тосхоной түб һууринда гурбан дабхар болбосон түхэлтэй гэр баригдаһан юм. Энэ гэрэй доодо дабхарта Бэшүүрэй аймагай аптекэ нээгдэнхэй. Досоонь уужам һаруул, гоёор шэмэглэгдэнхэй.

Олон янзын эм дом, эмдэ ородог янза бүриин ургамал, ногооной бодосууд витринэдэнь табяатай. 30-аад жэлэй туршада аптекые даагшаар хүдэлжэ ябаһан Е. И. Хаусова тус аптекые даажа абанхай.

Аптекын хүдэлмэрилэгшэд Е. И. Хаусова, Т. Н. Айканова, Е. Д. Котовщикова гэгшэд нютагай ажалшадта туһатай зүбшэл заабари, хэрэгтэй эмүүдыень саг соонь бэлдэжэ үгэдэг.

М. АШИРОВА.

Хилын саанаһаа

ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

БУХАРЕСТ

ҺАЙНДЭРЭЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ

ТАСС

Ажалшадай коллективүүдэй абаһан социалис уялгануудаа болзорһоонь урид дүүргэһэн ба үлүүлэн дүүргэһэн тухай мэдээсэлнүүд ороной заха булангуудһаа румын арадай национальна һайндэрэй — фашис дарлалта мүлжэлгэһөө Румыниие сүлөөлһөөр 32 жэлэй ойн урда тээхэнэ орожо үргэлжэлһөөр.

Румыниин ниислэл хотын машина бүтээдэг ехэ ехэ предприятинуудай — хүндэ машина бүтээлгын ба «Автоматика» гэжэ заводуудай коллективүүд жэлэй эхинһээ хойшо түсэбһөө гадуур 35 миллион лей сэнтэй товарна продукци гаргаһан байна. Ниислэлэй «Республика», «Электротехника», «Красная гривица», «Августын 23-най нэрэмжэтэ заводуудай ажалшад үйлэдбэриин үндэр дүнгүүдые туйлаһан байна.

Энэ жэлдэ заншалта һайндэрэйнгөө урда тээ үргэн ниитэ ажалшан арад хото городуудые, һуурин тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо социально-ажаһуудалай ба соёлой барилганuудые хэхэ субботнигуудта, воскреснигүүдтэ эдэбхитэйгээр хабаадаа.

РИМ

„Унита“ газетын фестивальнуудай амжалта

ТАСС

Италиин Коммунис партиин хэблэлэй дайшалхы орган болохо «Унита» газетын заншалта фестивальнууд бүхы Итали соогуур амжалтатайгаар үнгэржэ байна.

Улаан тугуудаар, транспарантнуудаар шэмэглэгдэһэн сквернүүд соо, талмайнууд дээрэ «Унитагай» районно фестивальнуудай выставкэ эмхидхэгдэнэ. ИКП-гэй ба Италиин залуушуулай коммунис федерациин эдэбхитэдэй эмхидхэһэн фестивалиин үедэ митингнүүд, сугларaнууд, орон доторхи политическэ байдалай гол шухала асуудалнуудаар хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэ, уран һайханай хүгжэмтэ коллективүүдэй концертнүүд табигдана, партиин хүтэлбэрилэгшэд болон ветерануудтай, эсэргүүсэлтын хүдэлөөндэ хабаадагшадтай уулзалганууд болоно.

«Унита» газетын фестивальнууд Милан, Болони, Генуй, Венеци хотонуудта, хүдөө нютагуудта үнгэргэгдэжэ байнхай.

БОНН

КОММУНИСТНУУД ҺУНГАЛТАДА БЭЛДЭНЭ

ТАСС

Германиин Коммунис партиин Президиумэй ба секретариадай партиин округуудтахи эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэй Дюссельдорф хотодо үнгэргэгдэһэн хамтын заседани октябриин 3-да бундестагта болохоёо байгаа һунгалтада Германиин Компартиин бэлдэхэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэбэ.

Һунгалтын урда тээхи тэмсэлэй үедэ һунгуулиин бүхы 248 округто 570 гаран кандидадые ГКП дэбжүүлһэн байна.

Һунгагшадта өөрынгөө программые ойлгуулха гээшэ ГКП-гэй гол зорилго болоно гээд заседани дээрэ тэмдэглэгдээ. Ажалшадай демократическа ба социальна эрхэнүүдые залан сэхээр сахин хамгаалхын тула хүдэлмэришэн ангиин бүхы хүсэнүүдые нэгэдүүлхэ шухала гээд программа дотор хэлэгдэнэ.

Уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулха хэрэгые эдэбхижүүлхын түлөө, ниитэ Европын зүблөөнэй түгэсхэлэй актын, Европын социалис оронуудтай ФРГ-гэй батлаһан договорнууд болон хэлсээнүүдэй гол ёһонуудые бодотоор бэелүүлхын түлөө коммунистнууд тэмсэнэ.

БЕЙРУТ

Ливандахи байдал

ТАСС

Бүхы Ливан соогуур дайн байлдаанууд боложо үргэлжэлһөөр. Ороной хойто хубидахи Триполи хото шадар, мүн Бейрудһээ зүүгээрхи хадата районуудта шанга байлдаанууд болоно. Ливанай ниислэл хотын бүхы фронт дээрэ, оршон тойронхи нютагуудта буудалдаанууд замханагүй. Хэблэлэй мэдээсэнэй ёһоор, үнгэрһэн долоон хоног соо эндэ 50 хүн алуулһан, 250 гаран хүн шархатуулагдаһан байна.

Ороноо хубаарилга гэһэн хараа бодолтой хархис христиан партиин зонхилогшод Ливандахи байдалые гуримшуулха ябадалые буруу һүргэнэ. Энээнтэй дашарамдуулан, хархис хүсэнүүд Ливанда сепаратна гүрэниие байгуулха аюул тохёолдуулхадаа магадгүй гэжэ Ливанай түрүү үзэлтэй социалис партиин түрүүлэгшэ К. Джумблат үшөө дахин һэргылбэ.

ГАНАНАРИВЕ

АФРИКЫН АРАДУУДАЙ ХАНИНАР БА ДАЙСАД

ТАСС

Хэдынэйшье сагта туһаламжа үзүүлхээр бэлэн байдаг дээрэһээ эдэнэр Африкын оронуудай үнэн ханинар болоно гээд Советскэ Союзтай, бусад социалис гүрэнүүдтэй харилсаа холбоотой байлгын дүй дүршэл батаар элирхэйлэн гэршэлнэ. Социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай туһаламжаар Вьетнамай ба Анголын арадууд империалис эзэрхэг түримхэй ябуулгануудта шиидхэхы сохилто үгэжэ шадаһан байна гээд Реюньонско Коммунис партиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн Раймон Понама ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ.

Африкын асуудалнуудта «шэнээр хандаха» гэһэн империалис гүрэнүүдэй ябуулдаг хэрэгүүд Африкын хэдэ хэдэн оронуудай эб эе таһалха, энэ түбиин олонитые замһаань хадууруулха гэһэн һэдэлгэ болоно гэжэ тэрэ саашадаа тэмдэглэбэ. Үнэхөөрөөшье, империализм Африкын урда хубидахи расис засагай захиргааниие дэмжүүлхэ, бэхижүүлхэ, политикаяа урдынхяараа бэелүүлжэ байһаар гээд Р. Понама хэлэбэ. Диего-Гарси гэдэг арал дээрэ американ сэрэгэй бааза байгуулга, ЮАР-ай захиргаанда баруун гүрэнүүдэй туһаламжа үзүүлэлгэ энээниие эли бодоор гэршэлнэ бшуу.

ЛОНДОН

ШАХАРДУУ БАЙДАЛ ҺУЛАРУУЛГА—ГОЛ ШЭГЛЭЛ

ТАСС

Шахардуу байдал саашадань һуларуулхын, дайнай аюул сарахын, гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаае эдэбхижүүлхын аша туһада уласхоорондын хөөрэлдөөе үргэдхэхэ, үргэлжэлүүлхэ гээшэ мүнөө үеын гол шухала зорилго болоно гээд лейборис партиин генеральна секретарь Рональд Хейуорд ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлбэ. Бусад гүрэнүүдэй ба арадуудай дотоодын хэрэгүүдтэ огто хамааралсахагүйе хараалһан амгалан гуримаар зэргэ оршолго хадаа мүнөө үедэ уласхоорондын харилсаае хүгжөөхэ ори ганса хараа шэглэл болоно.

«Совет сэрэгэй заналтаар» олонитые айлган һүрдөөхэ гэһэн һэдэлгэ гаргадаг консервативна партиин ба буржуазна хэблэлэй хэдэ хэдэн органуудай хүтэлбэрилэгшэдэй ябуулгануудые Р. Хейуорд эрид буруушааба. Уласхоорондын байдал һайжаруулха хэрэгтэ энэ ушар тойбо татажа, «хүйтэн дайнай» үедэ тэхэрюулха байна бшуу.

Хельсинкидэ болоһон ниитэ Европын зүблөөн дээрэ туйлагдаһан амжалтануудые бэелүүлхын тула хүсэ шадалаа элсүүлхэ шухала.

Социальна ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй, тэрэ тоодо Англи ба Советскэ Союзай хоорондохи али бүхы харилсаа холбоо үргэдхэхэ шухала гэжэ Р. Хейуорд тэмдэглээ.

«СПОРТЛОТОГОЙ», «СПОРТЛОТО-2-ой» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» августын 18-да үнгэргэгдэһэн 33 тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«Спортлото»: Нэгэшье хүн зургаан номер таабагүй. Табан номер таагшад — 3.458 түхэриг (64 карточка), дүрбэн номер тааһан хүнүүд — 79 түхэриг (3.582 карточка), гурбан номер таагшад 3 түхэриг абаха (75.809 картока).

«Спортлото-2»: Саратовта ажаһуудаг нэгэ хүн зургаан номер таажа 5.000 түхэриг абаха болоо. Табан номер тааһан хүнүүд — 2.720 түхэриг (32 карточка), дүрбэн номер таагшад — 72 түхэриг (1.595 карточка), гурбан номер тааһан хүнүүд 3 түхэриг абаха (32.302 карточка).

33-дахи тиражай шүүбэри 1976 оной августын 29-һөө сентябриин 29 болотор түлэгдэхэ юм.

(ТАСС).

«СУББОТЫН СПОРТЛОТОГОЙ» ТИРАЖ

«Субботын спортлотогой» 1976 оной августын 21-дэ Москвада үнгэргэгдэһэн тиражай дүнгүүд иимэ:

1-дэхи тираж: 4 (бокс), 13 (академическэ һэлюурдэлгэ), 19 (санаар урилдаан), 24 (гарай бүмбэгэ), 35 (ногоон дээрэ наадагдадаг хоккей).

2-дохи тираж: 9 (уһан дээрэ бүмбэгөөр наадалга), 13 (академическэ һэлюурдэлгэ), 14 (байдарка ба каноэгээр һэлюурдэлгэ), 28 (һур харбалга), 29 (мэргэн буудалга).

ТАСС.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Кубаниин механизаторнуудай үүсхэлые үргэнөөр дэмжэхэ» — түрүү бэшэг. «Таряа хуряалгын урда тээ» — Г. Клепиковэй статья. А. Смолиной «Шефүүдэй туһаламжа» гэжэ корреспонденци. Указууд.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Эгсэ хубилалта» — Ц. Лозоевой статья. Л. Ушаковой «Холын далайса» гэжэ корреспонденци. «Габшагай барилга гү?» — Г. Гыпыловэй статья. «Орон дотор» — суглуулбари. «Элһэн губидахи бэлшээри» — АПН-эй материал.

Гурбадахи хуудаһанда. Ю. Анкудиновай «Бамовецуудай гоё һайхан байдал» гэжэ репортаж. «Неделиин долоон хоног» — уласхоорондын шэнжэлэл. «Стерляд голдоо бусаба» — АПН-эй материал, соносхолнууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Техническэ һуралсалай училищинууд уряална» — соносхолнууд.

СЭНХИР ЭЖЭН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — Социалис оронуудай баримтата фильмүүдэй программа. 10.50 — «Угалзалганууд». 11.20 — ССР Союзай Ехэ театрай дуушан, РСФСР-эй габьяата артист Евг. Нестеренкын концерт. 12.00 — Шэнэ һонин. 12.10 — Забһарлалга. 12.20 — «Хүхюу нотохонууд». 12.35 — Волгоградтахи һурагшадай литературна һайндэр. 13.20 — Үхибүүдтэ — фильм. «Первый шторм». 14.30 — «БАМ-ай ажалай дабшаса». 15.00 — «Наследники» (3-дахи сери). 16.05 — «Сэнхир галханай» экранда. 16.45 — «ЦРУ-гай нюуса дайн». 1-дэхи дамжуулга. 17.10 — РСФСР-эй габьяата артист Евг. Нестеренкын концерт. 17.50 — Забһарлалга. 18.00 — «Время». 18.30 — «Наследники» (3-дахи сери). 19.35 — «У самого Тихого...» — баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 19.50 — «Уласхоорондын шэнжэлэл». 20.10 — Телевизионно һонин. 20.40 — **«Социалис мүрысөөнэй дабшаса».** 21.00 — «Рожденные нефтью» — киноочерк.

«Орбита». 21.15 — «Духовой оркестр наадана». 21.50 — «ЦРУ-гай нюуса дайн». 1-дэхи нюуса. 22.15 — «Наследники» (3-дахи сери). 23.20 — Евг. Нестеренкын концерт. 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.00 — Үхибүүдтэ — «Ой тайгын бэшэгүүд». 18.25 — «Ленинград: хүгжэн һалбаралгын жэлнүүд». 19.25 — «Энэниие бүгэдэ мэдэхэ ёһотой».

«Орбита». 19.50 — «Угощаю рябиной» — фильм-концерт. 20.30 — «БАМ-ай ажалай дабшаса». 21.00 — Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 21.15 — «Пока фронт в обороне» — уран һайханай фильм.

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республика доторнай нэгэ үүлэтэжэ, нэгэ сэлмэжэ байха. Түнхэнэй, Ахын, Кабанскын, Хойто-Байгалай аймагуудаар бага сага бороо орохо, аадарлахадаашье болохо. Бэшэ газарнуудтань бороо орохогүй. Баруун тээһээ секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. 22—27 градус дулаан байха. Хойто аймагуудта 18—23, Улаан-Үдэдэ 25—27 градус дулаан болохо.

Августын 25—26-да бороо орохогүй. Баруун тээһээ секундын 5—10 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Һүниндөө 5—10, хойто аймагуудаар 0—5 градус дулаан байха. Үдэртөө 20—25, хойто аймагуудаар, мүн Прибайкалида 16—21 градус дулаан байхаар хүлеэгдэнэ.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н 04682. Заказ № 00